

Иқбол Мирзо

Мени эслайсанми

Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 2000 й.

Туйғулар камалаги

(Шоир Иқбол Мирзо ҳақида айтишим мумкин бўлган гаплар)

Мен Иқболжонни Тошкентга шеър, илҳом излаб эмас, ёзганларини рўёбга чиқариш учун келган дастлабки кунларидан биламан. У ўзининг кичкина ва енгил жуссасидаги катта ва вазмин юраги билан ўзбек шеърляти мушоирасига қўшилди. Айрим тенгдошларидаги шеърга, муқаддас сўзга майда манфаат юкини ортиш мақсади бу йигитнинг хаёлига ҳам келмади ва шунинг учундир, ҳозирга қадар унинг шеърларидан бошқа мулку давлати йўқ.

Бу шоир, кайфияти бўлмаса, уйи, болалари, чиройли қизлар ҳақида ўйламаслиги мумкин, бироқ шеъри тўғрисида, ижодий макони ва шоирлигининг келаси тақдири ҳақида ўйлашга маҳкум шахсдир. Бир пайтнинг ўзида у шоирликни иддао қилишдан, такаббур ижодкор қиёфасини юзига тортиб юришдан, бу қисматни бозорга солишдан парҳез қилади.

Иқболнинг ҳозирга қадар ёзган бирорта шеърида ёлгон туйғуни, зўрма-зўраки пафосни, замонасозлигу кимларгадир ёқишга иштиёқни сезмадим. Унинг сатрлари ортида, ўзи ёш бўлишига қарамай, ўйчан нигоҳ, олам ва одам шиларидан озурдалиқ, мукамалликдан йироқ турмуш ташвишларидан самимий гина бўртиб-билиниб туради. У “Ватан” сўзини ишлатмай, бу мўътабар макон ҳақида ёзиши, “Худо” калимасини тилга олмай, иймондан сўзлаши, “Озодлик” дея ҳайқирмай, унинг нақадар лазиз неъмат эканини мухлисига англатиши мумкин. Аслида шеърнинг, шоирнинг вазифаси, санъаткорнинг маҳорати ҳам айни шуларда кўринади.

Шоир табиати шундайки, у доимо ўзи бўлмаган муҳитни излайди, қачонлардир кадрига етмаган туйғуларини кўмсаб-кидириб яшайди. Шунинг баробарида ўзидаги бугунги кайфият, туйғулар камалаги ҳам ғанимат эканини, бир кун келиб – руҳ бу манзиллардан йироқлашиб кетгач, уларни-да кўмсаб қолиши тайин эканини хаёлига ҳам келтирмайди. Аслида шоирлардек туйғуларга шафқатсиз, уларни хоҳлаганича суиистеъмол қилиб, истаганича “хўрлайдиган” халқ бўлмаса керак. Зеро, бу – уларнинг қисмати, яшаши – ижод қилиш муҳити, яйраши – санъат яратиш шартидир. Бекорга файласуф Гегель: “Шоир лирикада бениҳоя кўп роль ижро этадиган актёрдир”, демаганди. Бироқ бу актёрнинг бахти ҳам, фожиаси ҳам шундаки, у ижро этаётган ролни эртанги спектаклда шериги ўйнолмайди, бу томошада антракт бўлмайди, бу сахнада сунъий ўлимнинг ҳам, ясама табассуму кўз ёшнинг ҳам иложиси йўқ. Парда эса вазмин духобадан эмас, юпқагина қабоғу майин киприклардан тикилади. У фақат бир марта очилиб, ёпилганидан кейин бошқа кўтарилмайди. Бу – бир актёр театрида ўйналадиган спектаклнинг сахнада қанча туришини ҳал этиш томошабин ихтиёридан мутлақо ташқаридаги ишдир...

Мен камдан-кам шоирда Иқболдек табиатга яқинликни, унинг ранглари ва оҳангларига ошноликни кузатганман. Биз, замонавий тош қасрлар – “дом”лар пинжиги биқиниб олган кишилар, Она табиат бағрига энди фақат саёхтгина қила оламиз, гўё шу билан руҳни бироз озиклантиргандек, унинг эҳтиёжларига қулоқ тутгандек бўламиз. Лекин бу билан руҳнинг яраларини янгилаганимизни, уни баттарроқ азобга қўйганимизни, хўрозқанд билан алдаганимизни англаймиз.

Хўш, нажот қаерда?

Мен Иқбол Мирзо шеърлятини тинглаб, ундаги кўклямий яшилликдан, хазонлар хидидан, қорнинг ҳовуридан баҳраманд бўлиб, ўзимни яна чин она бағрида, унинг илиқ-иссиқ қучоғида ҳис қиламан. Қалбдаги унутилаёзган туйғулар, юракда снаёзган титроқлар, кўнгилда қотаёзган шафқатлар аста тирилади. Табиат мени, мен табиатни қайта кашф этамиз. Шеърнинг тириклиги, санъатнинг сеҳри, ижодий кайфиятнинг юқумлилиги, аслида, шу эмасми?

Ҳозирга қадар урф бўлиб келаётган китобийроқ қарашлар бўйича, шоирларнинг қалби, албатта, “дарз кетган”, “кўнгли ўксик”, “юраги яримта” бўлиши лозим эди. Мен кўлингиздаги тўпладан жой олган “Қалби бутун одам” сарлавҳали шеърни ўқиб, юқоридаги қарашларга ҳам бугун жиддий таҳрир киритилиши зарурлигини ҳис қилдим. Чунки, фақат Қалби бутун ижодкоргина дунёни бор мураккаблиги билан англай олади, англата олади. Фақат катта шахсларгина жиддий ва умрбоқий асарлар ярата билади. Фақат теран тафаккургина инсониятнинг маънавий бойлигига сезиларли улуш қўшади. Шу нуқтаи назардан шоирнинг шахс бўлиб ҳам камолга етаётгани нақдар ибратли!

... Менинг ожиз тасаввуримча, Иқбол Мирзо ўзбек шеъриятининг бугунига маъно-моҳият бағишлаётган, унинг тириклигини исботлаётган ва келажакига замин ҳозирлаётган ноёб шоирлардан биридир.

Фақат биргина истагим – Иқболдек ижодкорлар ўзларини йўқотмасин, сўзини, шеърини асрай билсин, орадан йиллар ўтиб, унга умид-ла қараган ўқувчиларининг – Сизу биздек мухлисларининг, энг муҳими, Ўзининг олдида юзи ёруғ бўлсин.

Раҳмон Қўчқор
филолгия фанлари номзоди

“Ёшлик” дафтаридан

Мовий қуш

Юракдек бир қуш бор. Осмондек мовий,
Алвон-алвон қўшиқ куйлайди менга.
Кўзлари ёғдулар сочар самовий,
Самовий қиссалар сўйлайди менга.

Гоҳида кўмилиб бедапояда
Мангулик ҳақида сурарканман ўй,
У сайраб қолади шу сонияда
Қўшиғи беданинг гулидай хушбўй.

Мен унинг исмини билмайман ҳануз,
Ўзим кўяй десам, сиғмайди ҳаддим.
У менга энг яқин дўст каби азиз,
Билмайман унингсиз қандок яшардим.

У борки, томирда қонмас, оқар куй,
У борки, тириклик азобмас, роҳат...
Жудаям кичик у, жудаям мовий –
Булутли кунларда кўринар
фақат.

1984

ХОТИРА

Мендан хотира бу – титраган юлдуз,
Мендан хотира бу – яшинли осмон.
Мендан хотира бу – қор босган илдиз,
Мендан хотира бу – япроқ заъфарон.

Мактублар хотира.

Йиртмоғинг мумкин,
Сувратларни йиртиб ёқсанг эҳтимол.
Қизгина!

Юлдузни, осмонни,

лекин

Йиртмоқлик, оловга отмоқлик – маҳол.

1985

КЕТГИМ КЕЛМАЯПТИ

Теракнинг шохида олмадаин ой
Мени тош отар деб турибди қақшаб.
Дилимдан не кечар билмас, ҳойнаҳой,
Теракда пишган шу олмани ташлаб
Кетгим келмаяпти.

Шаббода силкади этакларини –
Райҳонлар бўйини хўплайман ташна,
Қишлоқнинг мен билмас чечакларини
Ташлаб кетгим келмаяпти.

Бир қиз
ёлғиз
Юлдуз санар шу топда,
Юлдузлар болишга тўкила бошлар.
Гарчи, менинг уйим юксак офтобда,
Лекин қизни юлдуз измига ташлаб
Кетгим келмаяпти.

Ҳозир сўфи – хўроз қичқирар бирдан,
Мен хануз бир гапни айтавераман.
Болалигим йиғлаб ўтирган ердан
“Кетгим... кетгим...” дея
кетавераман.
Кетгим келмаяпти.

1988

МАЖНУН

Мана,
пайлари қийилиб,
ҳансираб ётибди бедана
тупроққа беланиб.

Мана
чумчуқ уядан
кулларини чиқазиб,
озодлик сўрайди хаслар.

Мана,
ҳозиргина туғилган қулун
Кўзлари қамашиб,
дир-дир титрайди.

Мана,
нурлар
тарновга сиғмасдан
Қарсиллаб, синиб тушади.

Мана,
товуқ қанотин ёриб
қизиқсиниб қарар жўжалар.

Фақат
мен ақлдан озиб,
сенга эланаман,
“Юрагингга қамагин мени,
Ўлайн нафасим сиқилиб!”

1990

ВИДОЛАШУВ

Тушимни ёритган зангори эртак –
Ийманиб, ер чизиб турган келинчак,
Ҳавони тебратган мунис бойчечак,
Мени унутмагин, қайтар куним бор.

Шукр, боғларингда қоляпти изим,
Ёнингда қолишга йўқ менда изн...
Мен сени севаман, тиллақўнғизим,
Мени унутмагин, қайтар куним бор.

Тупроқ кечиб юрган қўйкўз болача,
Менинг қайсар укам, бирсўз болача,
Қўйнида ёнғоғи юлдуз болача,
Мени унутмагин, қайтар куним бор.

Зерикиб, осмонга уфлаган шамол,
Ўйнаб, қоқигулни пуфлаган шамол,
Толнинг ковагида ухлаган шамол,
Мени унутмагин, қайтар куним бор.

Менинг ота юртим, эй она қишлоқ,
Тошлоқ кўчаларинг кўрпадек юмшоқ!
Мендан аямагин бир чимдим тупроқ...
Мени унутмагин, қайтар куним бор.

ҚАБРТОШГА ЁЗУВ

Бир бошга бир ўлим деган ҳикмат бор,
Банда бўйинсунар қисмат хатига.
Ҳатто манов судхўр, шу хиёнаткор
Вафо қилди тангри омонатига.

1991

БЎЛГАН

Бизгача ҳам олов бўлган, муз бўлган,
Сизгача ҳам не-не оҳу кўз бўлган.
Ўзингизга бино қўйманг, гулжамол,
Ялмоғиз ҳам бир пайт сиздай қиз бўлган.

1992

МЕНИ ЭСЛАЙСАНМИ?

Мени эслайсанми, ой тилиб-тилиб,
Қийқимлаган бахмалим – ялпиз?
Кимни излаяпсан, чувалчанг бўлиб
Ўрмалаб кетган илдиз?

Ниначи қанотин урган анҳорим,
Соғинчингдан сўзлаб бер!
Айт, сениям бир соғинганинг борми,
Сополдек дарз кетган ер?

Дадам эккан терак, қишнинг чилласида
Бағринг тилинмадими?
Қишлоғим, кўкламнинг илк палласида
Ўрним билинмадими?

Севгилим, ҳаммаси тамом бўлган. Гоҳо –
Мени қийнайди бир сўз.
Сендан бир нарса билмоқчийдим, аммо
Ёдимдан чикди, афеус...

1992

Бу дунёга келганим –
У дунёга сафарим.
Бу дунёни енгганим –
У дунёда зафарим.

Қачонки пишти лойим,
Висолдир муддаойим.
Бу дунёда хатойим –
У дунёда зарарим.

Ишқ қадимий масалдир:
Ҳам заҳар, ҳам асалдир.
Иккисига коса бир,
Асалдайин заҳарим!

Гул ичиндан топганим,
Оёқларин ўпганим,
Ман санингман, сан маним,
Сочинг белга камарим.

Бердим неча талофат,
Дўстлар, қилманг маломат.
Бу дунёда ҳаловат –
У дунёда хатарим.

Адаштимми, толдимми,
Зулматларга қолдимми.
Тўғри йўлга сол энди,
Эй кўзлари ахтарим!

Эй гўзалим, ёлғизим,
Эй куёшим, қамарим,
Эй яқиним, олисим,
Эй асалим, шаккарим!

Икки кўзим икки шам,
Тун адо бўлмас ҳечам.
Сен билан кечган кечам –
У дунёда саҳарим!

СЎНГГИ СЎЗ

Хазон лашкари келган –
Япроқлар тўкилади.
Энг сўнги ўқи билан
Садоқлар тўкилади.

Муҳаббат борасида
Биз ҳануз норасида.
Булутлар орасидан
Сабоқлар тўкилади.

Лойлар қордим ёшимдан,
Сомон қилдим сочимдан.
Уйга кирсам, бошимдан
Тупроқлар тўкилади.

Сенга тегмади нафим,
Ичимда қолди гапим.
Тегиб-тегмасдан лабим
Қадахлар тўкилади.

Эсламайсан келмасам,
Жилмаясан йиғласам,
Сочларингни силасам,
Нигоҳлар тўкилади.

Хазон лашкари келган –
Япроқлар тўкилади.
Ёноқлару бармоқлар,
Дудоқлар тўкилади...

Эй гул, қайтгил изингга,
Раҳминг келсин ўзингга.
Юзингни қўй юзимга –
Гуноҳлар тўкилади.

ЯНГИ ШЕЪРЛАР

БАЙРАМ ЭРТАСИ

Узун бўлиб ётар чарчаган кўча,
Кўнгилни ғаш қилар кундузги чироқ.
Эпкинда минг турли қоғозлар кўчар
Ва ерга ёпишар яна эринчок.

Аҳёнда жимликни бузар трамвай,
Ҳорғин судраб ўтар бўм-бўш қутини.
Қарахт кўча бўйлаб айланар тинмай
Кечаги шодликнинг оппоқ тутуни.

Сенинг кўчангда ҳам балки шу аҳвол,
Сенинг бугунинг ҳам балки кимсасиз.
Сенинг ҳам қалбингда ғашлик ва малол ...
Кеча бирга эдик. Кеча. Иккимиз.

1992

КЕЛИНЧАК

Ўрик шохларига қўнган қормикан,
Қўлларинг хиноми ё гулгун чечак?
Ҳануз масрурмисан, бахтиёрмисан,
Бағдод боғларида қолган келинчак?

Кимни азиз тутиб кетдинг, азизам,
Кимнинг ҳароридан гулладинг, ўсдинг?
Бир лаҳза кўзимни кўрайин десам,
Киприкларинг билан кўзингни тўсдинг.

Бошингда дарёдек мавжланган рўмол...
Шамол қулоғидан тортар баргларни...
Шамол, учиролмай дилгирдир шамол –
Рўмолингга қўнган капалакларни.

Олам бир аламдир, сим-сиёҳ чети,
Алам бир оламдир энди, севарим.
Ўрик гулларидек сочилиб кетди
Кафтимдаги бир жуфт ситораларим.

Мени чорлайверди ёввойи кенглик,
Жайронлар кўзидан кўзим қамашди.
Сенга гуллаган боғ ярашганидек
Менга саргардонлик гашти ярашти.

Ўрик шохларини буккан қормикан...
Қўлларинг хиноми ё гулгун чечак.
Сени кўргим келар, омон бормисан,
Менинг тушларимда қолган келинчак...

1992

СЕВМАДИНГ

Севмадинг сен, дилитошим,
Дилимга чўкди кўрғошин.
Кўзимдан тошди кўзёшим,
Ғамкаш булоқ севмиш мани.

Севмадинг сан, етолмасдан
Санга термулдим олисдан.
Ҳаддан зиёда ёлғизман,
Нетай, тупроқ севмиш мани.

Севмадинг сан. Ай, юрагим!
Хазон тушган май – юрагим.
Қандоқ овутай, юрагим,
Кекса япроқ севмиш мани.

Севмадинг сан, атиргулим,
Севги асли надир, гулим?
У синган игнадир, гулим,
Синган чақмоқ севмиш мани.

Севмадинг сан! Севмадинг сан!
Ҳар одимда хатар берган,
Ҳар ютимда захар берган,
Суйганига дардлар берган,
Тангри кўпроқ севмиш мани...

ШУНДА

Шунда
ёнокларинг ловулладилар,
Шудринг жаранглади гулбаргга томиб,
Сочларинг елкангда шовулладилар,
Кўзларингни юмиб... кўзларингни юмиб...

Шунда мен ўзимни койидим ёмон:
Нега сени ёмон кўрибман, дунё?
Шунда
Қудратингга келтирдим иймон,
Ўзингга санолар айтдим, раббано!

Шунда
асал исин туйди думоғим,
Кўрдим – еллар елар капалак кувиб.
Титради тараддуд билан дудоғинг,
Кўзларингни юмиб... кўзларингни юмиб...

Шунда
Бор умримга афсуслар чектим,
Қузғун қанотидан ёмғир кутибман.
Чорак аср яшаб, юз марта севдим.
Оҳ, кимни севишни билмай ўтибман!

Шунда
Кўзларимни очди муҳаббат,
Тошқинлар ўтдилар қалбимни ювиб.
Севгилим, сен энди кетмагин фақат
Кўзларингни юмиб... кўзларингни юмиб...

МУҲАББАТСИЗ ВИСОЛ ҲАҚИДА ҲИКОЯ

Муҳаббатсиз кечди бу висол,
Мен муродсиз мақсадга етдим.
Туни билан ялинди аёл,
Келаман деб алдадим – кетдим.

Йўлкўрсаткич бўлди хазонлар,
Дайдибадар елга айландим.
Ўтди ойлар, ўтди замонлар,
Яна ўша менга айландим.

Яна бордим тиланиб висол,
Ҳасратимни айтдим- айтмадим.
Мени итдек ҳайдади аёл,
Мен вафодор итдек... кетмадим.

Ташна эдим, ичим ёнарди,
Лойқа бўлсин, сув керак эди.
Шу кеч фақат уни хоҳлардим,
Менга фақат у керак эди.

У барибир қилмади шафқат,
Қулфлаб олди дарбозасини.
Юлдузларни қучгунча шафак
Пойлаб ётдим остонасини.

Тонгда сўкдим, бўралаб роса,
Қасам ичиб, қайтдим ортимга.
Бугун кимдир, фаришта, деса,
Ўша аёл келар ёдимга.

1994

ҚАЛБИ БУТУН ОДАМ

Қалби бутун одам бир кун англар экан:
Фазо тўла оҳанг экан, ранглар экан.
Сабо ўпган атиргулнинг энтиккани –
Етти фалак айвонида янграр экан.

Етти фалак айвонида нигоҳимиз,
Дунёбеҳабармиз, само – огоҳимиз.
Кафтларимиз бошимизда қалқон эмас,
Паноҳимиз қалбимизда, паноҳимиз.

Қалбимизда паноҳимиз тинглар экан,
Ёлғон оҳлар урсак чиндан инграр экан.
Ҳаммага ҳам насиб этмас ҳабиб тушмак,
Ҳатто ажал ҳам одамни танлар экан.

Ҳатто ажал ҳам ўзини олмасин, дўст,
Сувга ташланг оққан сувнинг олмасин, дўст.
Ёлғиз ёрга етолмасдан қолган ёмон,
Қалби бутун одам ёлғиз қолмасин, дўст.

Қалби бутун одам бир кун англар экан,
Фазо тўла оҳанг экан, ранглар экан.
Эй ёр, назар ташлаб тургин юрагимга –
Қарамасанг, тошойна ҳам занглар экан.

1994

ТИЛАК

Қирқ кун қора сел келсин,
Ювиб кетсин ер юзин.
Икки жон омон қолсин –
Ёлғиз сен билан ўзим.

Тиғ ўйнатсин қаҳратон,
Дунё музласин зим-зим.
Бизлар қолайлик омон,
Ёлғиз сен билан ўзим.

Ўт тушсин бу жаҳонга,
Ёнсин балиқ, куйсин кум.
Тегмасин икки жонга –
Ёлғиз сен билан ўзим.

Дардим ўзимга аён,
Сўнаётир юлдузим.
Қочиб борайлик қаён
Ёлғиз сен билан ўзим?

Айт, яна нима дейин?
Бундан бошқа йўқ сўзим.
Наҳот шунчалар қийин...
... Ёлғиз сен билан ўзим.

1994

ЎТЯПМАН

Бағримдан биёбон яралгани чин,
Бир ён – Дашти қипчоқ, бир ён – Чин-Мочин.
Қўнғироқ овозинг, қўнғироқ сочинг.
Қўнғироқларингни кутиб ўтяпман.

Беҳад сабоқ бермиш менга гарди дун,
Ўтди Афлотун ҳам, кетди Фаридун.
Уларга боқмасдан хануз бағри хун
Ҳижрон китобларин титиб ўтяпман.

Сен кеча хонзода эдинг беписанд,
Қул эдим оёғу кўнгли кишанбанд.
Ҳазратдан қолган ишқ достонин банд-банд,
Сўзма-сўз қайтадан битиб ўтяпман.

Юзингдаги парда – мавжланган сароб,
Симларин чўғ қилиб эқмоқда офтоб.
Очиқсам, ич-этим ерман, эй моҳтоб,
Чанқасам, кўз ёшим ютиб ўтяпман.

Қайрилма кипригинг ҳаққига қасам,
Дунё гумроҳ эди гар мен келмасам.
Дилда гоҳи умид, гоҳида алам,
Дунёнинг кўлини тутиб ўтяпман.

1994

МЕТРОДА

Метрода сайр қилиб юрмайди ҳеч ким,
Биров ишдан қайтар, биров сайрдан.
Кимдир ҳамроҳларин кузатади жим,
Кимдир рўзномани икки айирган.

Мен ҳам қайтаётган эдим уйимга,
Юмушлардан толиб, хаёлга толиб.
Бекатдан сен чиқдинг оппоқ қуюндай,
Кўнглимга чирпирак ғалаён солиб.

Гўё танимадинг. Тутқични тутиб,
Маънос жилмайганча толдинг хаёлга.
Тургим, боргим келди. Элни унутиб,
Сени кўмгим келди минг бир саволга.

Ёдимда чакнади қасамёдларим,
Бир замон сеники бўлган ҳаётим...
Ёнингга бормадим, бора олмадим,
Ўзимни аядим, сени аядим.

Кейин тушиб кетдинг. Сездемадинг гўё,
Қайрилиб боқмадинг, эй сунъий йўлдош.
Мени аядингми, ўзингними ё?
Қиз қалби қизғалдоқ эмас, тилсимтош!

Муҳаббат – пуч нарса, муҳаббат – ёлғон!
Орзулар, қайғулар, туйғулар – майда.
Биламан, пойимда йиғлайди хазон,
Негадир уйга ҳеч боргим келмайди...

1994

ЮРАГИМОВ

Юрагимов, ёнганларинг,
Фалакка ўт солганларинг,
Ногоҳ учган бир юлдузнинг
Ёнишига арзирмиди?

Хатоларинг савдолари,
Бенаволиғ наволари
Бир гулни деб бир чуғзнинг
Хонишига арзирмиди?

Юрагимов, кимсан, насан,
Туғишганга бегонасан.
Ҳавасларинг бир жуфт кўзинг
Толишига арзирмиди?

Ким сени гул, настарин дер,
Ким тошданам баттарин дер.
Кетмоқлигинг битта сўзнинг
Қолишига арзирмиди?

Ибодатинг, савобинг ҳам,
Зиёратинг, тавофинг ҳам.
Сен алдаган ўша қизнинг
Қарғишига арзирмиди?

1994

АФСУС

Телефон гардишини айлантираман,
Қўнғирок чорлайди сени беҳуда.
Мен сени жудаям яхши кўраман,
Овозинг эшитгим келади жуда.

На чора?
Кечмишдир энди ҳаммаси,
Лабингга лаб қўйиб ичганим бўса...
Бизни боғлармиди шу чувалган сим,
Тақдир ришталари узилган бўлса.

Тақдирга тадбир йўқ.
Хоҳ йиғла, элан,
Бу эпкин ўйнайди кўнгил кулини.
Ахир тўсолмайсан кипригинг билан
Кўзларингга тўлган қайғу селини.

Мен сени ҳалиям яхши кўраман,
Товушинг эшитгим келади жуда.
Телефон гардишини айлантираман,
Қўнғирок чорлайди, аммо беҳуда.

Кўҳи қофга қадар кетардим, Лайлим,
Кўзингни бир бора кўрмоқлик учун.
На чора?..
Бу чархга қурбим келмайди,
Афсус, бу гардишга етмайди кучим.

РУСТАМ СОБИТ ҲИКОЯСИ

Бу қиз бошқача экан,
Тўсатдан сезиб қолдим.
Билмадим, нима бўлди,
Шу қизни севиб қолдим.

Кеча-кундуз хаёлим
Учади гулруҳ сари.
Бир лаҳза кўз ўнгимдан
Кетмайди гул руҳсори.

Бир кун тўсдим йўлини,
Шартта қучдим, қўймадим.
Битта ўптим, тўймадим,
Ўнта ўптим, тўймадим.

Сездим – қизнинг кўнгли бор,
Аммо бош гаранг эди.
Бу боғда тикан бисёр,
Оёғим – яланг эди.

На қиларсан, севганинг
Заргарнинг қизи бўлса.
Заргар эса, нонемас,
Занғарнинг ўзи бўлса.

Зар қадрига етмаган
Заргар сотди қизини.
Бир пулдорнинг қўйнига
Шартта отди қизини.

Кулди дўсту душманам,
Бир пул бўлди қийматим.
Бир кун ётиб йиғладим,
Ўн кун ётиб йиғладим.

Билмасдим – нетмак керак,
Қандай талашар эдим?
Мен ўшанда ёш эдим,
Ўн етти яшар эдим...

Ўн ёз ўтди, ўн баҳор,

Бир куни уни кўрдим.
Ҳуркак кийикча эмас,
Гўзал оҳуни кўрдим.

Бедапоя. Ҳеч ким йўқ.
Кетқизгани қўймадим.
Ўнта ўптим тўймадим,
Юзта ўптим, тўймадим.

Кулди, севаман, деди,
Хаёлимда – сиз, деди.
Мендан ор қилманг, деди,
Мен – бокира қиз, деди...

Туф-э! Бари хом хаёл,
Қўлдан кетган ҳаммаси.
У энди оддий аёл,
Бир этак чурвақаси!

Менми? Нима ишинг бор?
Ўша-ўша саёқман.
Тўрт тарафим тиконзор,
Ҳамон ялангоёқман.

1994

БИР ЛАҲЗА

Бир лаҳзада баҳор сенга бўлар куз –
Толеинг бир лаҳза жилмайиб бокса...
Муҳаббатим билан келдим юзма-юз,
Ер ости йўлида... фақат бир лаҳза.

Умрим тупроқ эди, айлана тупроқ,
Оёғим остида тупроқлар оқти.
Бу бахт – бир-бирига томон кавлаб чоҳ,
Ниҳоят учрашган тутқунлар бахти!

Бир лаҳза бўлса-да, яшадик бирга,
Дилдан тупроқ кетди, кўздан кетди кир.
Мен нечун шукрона айтмай тақдирга,
Мен уни кўрдим-ку, кўрдим-ку, ахир!

Азиз қадамжолар мен учун тамом,
Уларга таъзимлар қилай нега мен?
Ҳар куни шошаман ерости томон,
Фақат ўша жойга бошим эгаман.

Бугун сескантирди, бир совуқ савол,
Тилимни тишладим, тишларим синди.
Наҳот, ер устида бизга йўқ висол,
Наҳот, ер остида кўришсак энди?!

1994

ҲОЗИР

Ҳозир қўлингиз ёйсангиз қанот бўлар,
Қадам ташласангиз қорда қолмайди из.
Билиб қўйинг, ҳар қандай қуш бир кун қўнар,
Қачонлардир биз албатта учрашамиз.

Ҳозир имо айласангиз, юлдуз ҳозир,
Ҳилол қошингизга қўнар ҳозир, ой қиз.
Сиз билмайсиз, юрагимда нелар бордир,
Қачонлардир биз албатта учрашамиз.

Ҳозир сизга симёғоч ҳам гуллар тутар,
Балоғат бу саргашт хаёл, бетизгин ҳис.
Мен кутаман, эрта ўтар, индин ўтар.
Қачонлардир биз албатта учрашамиз.

Ҳозир мени менсимайсиз, лаб бурасиз,
Тушингизда шахзодалар чўқади тиз.
Мени излаб топиб, йиғлаб гапирасиз,
Қачонлардир биз албатта учрашамиз.

Ҳозир билмайсиз дунёнинг ёлғонини,
Наздингизда мен ёлғончи, мен бетамиз.
Қулоғингизга айтаман қолганини,
Қачонлардир биз албатта учрашамиз.

ЎҒЛИМГА

Умр берсин худойим,
Ғурур берсин, илойим.
Дагарим, эркатоим
Ботир йигит бўлади.

Ҳали қараб турасиз,
Сиз бир тараф турасиз,
Бу дунёга бергусиз
Нодир йигит бўлади.

Бўй бермайди ташвишга,
Ғийбатларга, миш-мишга.
Мен қилолмаган ишга
Қодир йигит бўлади.

Кўзим тегмасин, туф-туф!
Сўзим тегмасин, туф-туф!
Худо хоҳласа, ўсиб,
Оғир йигит бўлади.

Агар тақдир ташлаб тўр,
Бўшанг бўлса, эпсиз ғўр,
Ўшанда ҳам мендан зўр
Шоир йигит бўлади.

1994

МЕН

Мен на қилай, ҳарна қилса, қилди тақдир,
Икки нуқта аро жисмим муаллақдир.
Икки ёққа боқар бўлдим лолу ҳарон:
Бирисининг исми – замин, бири – осмон.

Қай бир кеча ҳилолга май қуйиб ичдим,
Кўзим юмиб, икки қиздан бирин кучдим.
Энди, кимни танладим, деб жоним ҳалак:
Бирисининг исми – шайтон, бири – малак.

Қалдирғочдек икки жойда манзилим бор,
Йўл қараган отам, онам ва синглим бор.
Бу куздаям қайтолмадим, қандоқ қушман?..
Бирисининг исми – Бағдод, бири – Тошкан.

Гарчи умрим чизгилари оддий эмас,
Лекин дўсту душманларим жиддий эмас.
Бир дўсту бир душманим бор – ўзим тенги:
Бирисининг исми шеърдир, бири – севги.

Не қилайлик, ҳарна қилса қилар тақдир,
Бу дайр аро сайримиз ҳам муваққатдир.
Икки қайиқ бошин тутган бўлар нобуд:
Бирисининг исми – бешик, бири – тобут.

КУЗ

Уч кунда куз келди.
Дунё қариди.
Тераклар бош чайқаб қолдилар маъюс.
Тошлар ўрмалайди анҳор қаърида,
Анҳор қайларгадир шошади хануз.

Кўпириб боради қўнғир булутлар,
Ҳадемай ёмғирзор бўлади пайдо.
Ерга қулоқ босиб ётади ўтлар,
Ерданми келади бу мунгли наво?

Мана, устунларга ўралар шамол,
Мана, сув юзига тошади сепкил.
Зериккан, асабий қариқиз мисол
Кўйлақларин йиртиб ташлар атиргул.

Пешайвонда намли патларин тараб,
Зағчалар ўзига беради оро.
Булут келаётган томонга қараб
Дунё сузиб борар оҳиста, дунё...

1994

ОҚШОМ

Оқшом юлдузларни ҳилол уйғотар,
Дарё тўлқинларин шамол уйғотар.
Қайдасан, эй шамол олиб кетган гул?
Мени шу аламли савол уйғотар.

Оқшом юлдузларга боқиб йиғладим,
Дарё тўлқинида оқиб йиғладим.
Менам дарё бўлдим, сел-селоб бўлдим,
Юрагим олмадай қалқиб йиғладим.

Тақдирга тан бердим, шукрона айтдим,
Тупроққа айланиб, тупроққа қайтдим.
Аммо оқаверди асов юрагим
Оқшом юлдузлари чакнаган пайти!

Оқшом юлдузларни ҳилол уйғотар,
Дарё тўлқинларин шамол уйғотар.
Сени тушларимда кўриб, чақирсам,
Мени бир бегона аёл уйғотар.

1994

БИЛГИМ КЕЛАР

Бағрида кўнғироқлар кўмилиб кетган сахро,
Неча жайронлар ағнаб, чўмилиб кетган сахро,
Этикларнинг кўнжидан тўкилиб кетган сахро,
Сахро, менинг аламим кимники, билгим келар.

Шовуллаб турган дарё, довуллар урган дарё,
Соҳиллар бузган дарё, ороллар қурган дарё,
Азалдан абадгача қондек югурган дарё,
Дарё, менинг аламим кимники, билгим келар.

Чексиздан чексизгача чўзилиб кетган само,
Юлдузларни кафтида тангадек отган само,
Кўксига қуёш ботган, ойни уйғотган само,
Само, менинг аламим кимники, билгим келар.

Эй билиб турган дунё, эй кулиб турган дунё,
Шамоллардан қамишдек букилиб турган дунё,
Кўнглида юки борга юкиниб турган дунё,
Дунё, менинг аламим кимники, билгим келар.

Бегонага гина йўқ, гина қилмасман асло,
Сен ёр топдинг муносиб, менинг ёримдир худо.
Сени эслагим келмас, қийналгим келмас, аммо,
Аммо, менинг аламим кимники, билгим келар.

1994

КЎРДИМ

Воҳада гуллаган боғ кўрдим,
Боғ ичра гулсиз бир шох кўрдим.
Юракка қарадим – доғ кўрдим,
Сочингда бир тола оқ кўрдим.

Оғриди кўнглимнинг энг туби,
Унутиб эдимми маҳбубам?
Бу, балки, битмаган мактубим,
Сочингда бир тола оқ кўрдим.

Ошиқиб ўтдим мен, дил шошди,
Мени капалаклар алдашди.
Ўзимдан кетдим адашдим,
Сочингда бир тола оқ кўрдим.

Бир умр интилиб нурга мен,
Бир толим нур топдим зўрға мен.
Бу менинг айбиммас, тўғрими?..
Бу менинг айбиммас, тўғрими?..

Сочингда бир тола оқ кўрдим...

1994

БАРМОҚЛАРИНГ

Бармоқларинг бирам нозик,
Лабинг, эй бокирам, нозик.
Юракда бор ярам нозик –
Бу ҳам иноятдир манга.

Олов кўрдим андалибни,
Сани гул деб алданибди.
“Айт, ёқмасин бул ғарибни...” –
Сандин шикоятдир манга.

Баҳрасизман бўйларингдан,
Хабарсизман ўйларингдан.
Кетолмасман кўйларингдан –
Бу йўл ҳидоятдир манга.

Ситамларинг агар оздир.
Керак – боғла, керак – остир!
Жабру жафоларинг ростдир,
Васлинг ривоятдир манга.

Умидим бор, дилинг топсам,
Бир қаро кун қўлинг ўпсам,
Ўпиб сўнгра ўлим топсам,
Ушбу кифоятдир манга!

1994

ИСИТМА ҲАҚИДА ҲИКОЯ

“Бир ухлаб турсанг бўлди,
Нима бўпти иситма.
Чопиб кетасан, ўғлим,
Кўрмагандек ҳеч нима...”

Ташқарида шамолми,
Ё бўрими увлаган?
Ухлаш керак, ухлаш шарт,
Соғаяди ухлаган.

Катак-катак дастрўмол,
Онам артар теримни.
Яшил-қизил шарпалар
Сузиб юрар эриниб.

Бошим оғир оғрийди,
Ачишади димоғим.
Оёқларим баҳайбат,
Бегонадек бармоғим.

Эринчоқ, сур шарпалар
Қувлагани, қувлаган.
Ухлаш керак, ухлаш шарт,
Тузалади ухлаган.

Мен мезбонми, дард меҳмон,
Она, кетдим тузалиб.
Узоқиб кетдим сиздан,
Ота юртдан узилиб.

Ярим кеча. Ярим ой,
Ярим умр, эҳтимол.
Уйку келмас. Кўчада
Итдек улийди шамол.

Кўзларимдан ўтиб чанг,
Юрагимга дард теккан.
Она, аҳволим ёмон,
Менга ёмон дард теккан.

Атрофимда шарпалар
Айланади эриниб.

Ким менга малҳам бўлар,
Ким артади теримни?

Бир ухлаб турсам бўлди,
Унут бўлар барчаси.
Юрак, лаънати юрак
Тортиб-тортиб санчади.

Ҳаром бўлди кўзларим,
Ҳаром бўлди юрагим.
Эй, тузалмас касалнинг
Кимгаям бор кераги!

Мен ҳам, ахир, одамман,
Сотаман ё тонаман.
Хотиржам бўлинг, она
Ҳозир ухлаб қоламан.

Уйғонсам агар, мен ҳам –
Жилмаяман пок, ҳалол.
... Ташқарида гўдакдек
Чинқираб йиғлар шамол.

1994

ҚЎШИҚ

Осмонимни обод қилган қамар эдинг,
Балолардан сақлагучи тумор эдинг.
Кўзларимга мудом кўзи хумор эдинг,
Йўлларимни ёшинг билан ювар эдинг,
Мени деса жонингни ҳам берар эдинг.

Жон чекардинг озор етса гар жонимга,
Минг алдасам, ишонардинг ёлғонимга.
Ногоҳ тикан ботар бўлса товонимга
Тиканларни кипригингда терар эдинг,
Мени деса жонингни ҳам берар эдинг.

Гулми эдинг, боғдан ўзим юлганмидим,
Қулми эдинг, сени сотиб олганмидим.
Бир кун ёлғиз қолишимни билганмидим...
Нечун менга ҳайрат ила қарар эдинг,
Мени деса жонингни ҳам берар эдинг.

Япроқларга шодон-шодон сўйлардим мен,
Гулбоғларга пинҳон-пинҳон бўйлардим мен,
Сени ўпиб, бегонани ўйлардим мен,
Асли менга сен ҳаммадан керак эдинг,
Мени деса жонингни ҳам берар эдинг.

Йўқсан, сени йўқлаб йўллар қарагим йўқ,
Юрак ютиб борай десам, юрагим йўқ.
Ўзимга ҳам энди мени керагим йўқ,
Мени ҳатто мендан зиёд севар эдинг,
Мени деса жонингни ҳам берар эдинг.

1995

АЛВИДО

Алвидо, эй хуш хаёлларим,
Сизни чангдай пуфлаб учирдим.
Ҳаёт, сизга йўқ саволларим,
Ҳаёт, ҳаммасига тушундим.

Енгим билан артдим ёшимни,
Кўз олдимдан тарқади туман.
Энди юртнинг гулу тошини
Ақл кўзи билан кўраман.

Кечагина хув элас-элас
Юлдуз менинг дея ўйлардим.
Титроқ эмас, қалтироқ эмас,
Мен қалдироқ бўлиб куйлардим.

Юзларимга сув урди само,
Сескандиму ўзимга келдим.
Кимлигимни сездим аввало,
Кейин ҳеч киммаслигим билдим.

Бу камолми ёки заволим,
Қуврадимми ё қайта ундим,
Ҳаёт, сизга йўқдир саволим,
Ҳаёт, гапингизга тушундим.

1995

ИЗСИЗ КЕТДИ

Изсиз кетди шарқираган анҳорларим,
Эсиз кетди гурқираган баҳорларим,
Кўзларимдан киприк каби тўкилдилар
Севганларим, дилбарларим, дилдорларим.

Севдим юртнинг шамшодию арчасини,
Суйдим сойнинг сокинлиги, сачрашини.
Ўнта қизни севган бўлсам, ўрни бошқа,
Қирқта бўлса, қилиғи хуш барчасининг!

Мен дарахтман, япроғи бор, илдизи йўқ,
Хазон қучган тупрокдирман, гул иси йўқ.
Осмон тўла юлдузларни кашф айлаган
Мунажжимман – манглайида юлдузи йўқ.

Гоҳо гуллар сочди менга куз-қишларим,
Гоҳо куллар сочди таниш-билишларим.
Бугун ёлғиз ўйланаман, ўртанаман:
Урмадими гўзалларнинг қарғишлари?

Бу йўл менга сайр эди, сайил эди,
Севгисиз кун – ҳафта эди, ой – йил эди.
Мен қизларни алдашни кўп истамасдим,
Қизлар ўзи алданишга мойил эди.

АЗОБЛАРИМ

Набижон акага

Ҳилол янглиғ очик қолди сўроқларим,
Еллар қувнаб-қувнаб титди вароқларим.
Ўйнаб-ўйнаб тўкилдилар япроқларим,
Япроқларим бирин-кетин кетаверди,
Кетган сари азобларим ортаверди.

Жилға бўлиб етолмадим дарёларга,
Турна бўлиб кетолмадим самоларга,
Карвон бўлиб кўмилмадим сахроларда,
Карвонларим турнақатор ўтаверди,
Ўтган сари азобларим ортаверди.

Чанг тегмаган гул кўрмадим гулзорларда,
Бир покиза дил кўрмадим дилдорларда,
Бу дилдорлар қатор туриб бозорларда
Кўнгилларин матоҳ каби тутаверди,
Тутган сари азобларим ортаверди.

Ота уйим эшигида чим бўлмадим,
Сўритокни боғлаган бир сим бўлмадим,
Биродарлар, ким бўлдим мен, ким бўлмадим?
Онам юзим унутса-да кутаверди,
Кутган сари азобларим ортаверди.

Энди, айтинг, мен қарими, отам қари?
Мен отамдан кўра сўнгги йўлга қарийб.
Дилим ўлди фожеамдан шеър ахтариб,
Пешонамга ҳаёт шеърлар битаверди,
Битган сари азобларим ортаверди.

1995

ЧИРОЙЛИ ҚИЗ ҲАҚИДА ҲИКОЯ

Сен чиройли қиз эдинг,
Сен чиройли кулардинг.
Сал хунуқроқ бўлсайдинг
Ўзимники бўлардинг.

Мен кетаман, гулғунча,
Қараб қолмагин, дедим.
Мен муродга етгунча
Қариб қолмагин, дедим.

Висол нима, дедим мен,
Ҳижрон керак шеър учун,
Қийноқ керак шеър учун
Армон керак шеър учун.

Қаттиқ боқдинг сўнгги пайт,
Лабинг титради лекин:
“Яхши кўрасанми, айт,
Яхши кўраман, дегин!”

Ўйин қилдим, кўнглингни
Капалақдек ҳайдадим.
Сендан топган сўзимни
Чайнаб ютдим, айтмадим.

Хайр, қишлоқ, мен кетдим
Орзули кўнглим билан,
Севгим кўзин беркитдим
Қаламли қўлим билан.

Атай қилдим ҳаммасин,
Атай сени куйдирдим.
Очилди шеър саҳнаси –
Бари ёлғон, уйдирма.

Билиб туриб кечдим мен
Энг чиройли оламдан.
Аросатга тушдим мен –
На шоир, на одамман.

Қалбқозон қайнай-қайнай,
Қуюлди, чўкди секин:

“Яхши кўрасанми, айт,
Яхши кўраман, дегин!”

Умр кетгани сари
Йўқлигинг сезилади.
Сени ўйлаб тунлари
Юрагим эзилади.

Уйимга келди бойлик,
Етаклади омадим.
Аmmo сендан чиройли
Ва ғамгин шеър топмадим.

Мен ким эдим, не учун
Шунча йўлим қарадинг?
Хазон бўлдинг мен учун,
Мени кутиб қаридинг?

Салом, қишлоқ, мен келдим
Аламли кўнглим билан.
Ёнимда хушнуд келин,
Эркатоё ўғлим билан.

Оқшом пайти кўчадан
Бир товушни илғадим,
Туриб оёқ учида
Юрак ютиб, тингладим.

Кимдир менинг ўғлимни
Эркаларди, суярди.
Миттигина кўлини
Ўпиб-ўпиб кўярди.

Бир гап сўрарди тинмай,
Жавоб кутмасди лекин:
“Яхши кўрасанми, айт,
Яхши кўраман, дегин!”

1995

ТЎРТЛИКЛАР

Кўзларимда порлаган шам алдамчидир,
Юзларимга ёйилган нам алдамчидир.
Сувратхона деворида йиллаб турган
Суврат каби бул қиёфам алдамчидир.

* * *

Дўсту ёрдан сўйла, айтма ғанимдан,
Тўфонни қўй, дегил хушбўй насимдан,
Сўзимиз май, чолғу висолдан келсин,
Мен ҳам сўзлаб берай кўрмаганимдан.

* * *

Тубанлаб-тубанлаб фалакка кетсам,
Ҳеч ким тикилмаган тилакка кетсам.
Мен ёлғиз бўлсаму у танҳо бўлса,
Юрагимни кучиб юракка кетсам!

* * *

Биз талпинган туйнук – олис Зухал эди,
Юлдузларнинг нафаси ҳам асал эди.
Гўзалмидинг-йўкми, ҳозир ёдимда йўқ,
Лекин ўша севги беҳад гўзал эди.

* * *

Дардим бору юрагимда дармоним йўқ,
Замонимдан айрилганман маконим йўқ.
Гар тупурсам, тупук билан йиқилгайман,
Хиёнатлар қилай десам, имконим йўқ.

1995

СЕВГИ

Йўғу боримга боис борлиқсан, севги,
Ягона ёрдан ёлғиз ёрлиқсан, севги.

Юрагимни тарс ёрган лаззатсан, лаззат
Онгимдаги абадий оғриқсан, севги.

Капалак чанг чалганда сочилган чангсан,
Чумоли торта келган тортиқсан, севги.

Момо Ҳаво тўймаган ҳавосан, ҳарир,
Одам Ато сўймаган жонлиқсан, севги.

Чўкаётиб тутганим хассан, мен учун –
Севгилимдан минг карра ортиқсан, севги.

1995

ЯПРОҚ

Заррабин нигоҳли қадимшунослар
Қатлама тошларни авайлаб кесиб,
Топдилар бус-бутун сақланган бир барг –
Афтидан, ибтидо даврига мансуб.

Балки, бу шунчаки тўкилган япроқ,
Номсиз дарахтларнинг илтижосидир.
Балки, ибтидоий дилдаги титроқ –
Боқий муҳаббатнинг ибтидосидир.

Эҳтимол, тошйигит тошқизни суйиб,
Юрак шаклидаги япроқни тутган.
Балки, қиз йиғлаган лабларин қўйиб,
Кейин тошлар аро беркитиб кетган...

Қадимшуносларнинг топгани – тахмин,
Моҳият ҳақида жиддий гапим бор:
Фақат муҳаббатда мўъжиза мумкин,
Мангуликка фақат севги дахлдор!

Тошдек думалайди ҳали асрлар,
Даврлар ўтади кийикдек чошиб,
Ҳали ечилади чувалган сирлар,
Фалак асрорин ҳам оларлар тошиб.

Қадимшуносларми, одамшунослар,
Тошкент тошларини кесаркан бир кун
Ҳайратдан барчаси эсидан озар –
Менинг юрагимни тошиб бус-бутун!

Гоҳо ишқ йўлида бўлар қурбонлик,
Лекин ўзга олам севги ва илм.
Ҳозир бир сўзингга келажак боғлиқ,
Тошбағир севгилим, тошдил севгилим!

1995

ПАРИ ҲАҚИДА ҲИКОЯ

Билагингдан, лабингдан
Бинафша бўйи келар.
Йиғи келар лабимдан,
Бўғзимдан ўйиб келар.

Қайда эртақлар юрти,
Қай томонда Хоразм?
Фирок жонимдан ўтди,
“Галди сени гўрасим”.

Тола сочинг куйдирдим,
Учиб келдинг. Серзарда.
Мен жим турдим. Тек турдим.
О, агарда, агарда!

Дердинг, нетаётирсан,
Мени тинч қўй, илтимос.
Сен бор-йўғи шоирсан,
Яъни одамсан, холос!

Менга текканди пари,
Йўқ, тўғриси, жин чалди.
Пирпиради лабларим:
“Сани гўрасим галди...”

Ҳайрон турдинг. Бўшашдинг,
Чақилди ишқ чақмоғи.
Мен ошиқдим. Мен шошдим.
Гулга тўлди кучоғим.

Билагингдан, лабингдан
Бинафша бўйи келди.
Бир ўт чиқди қалбимдан,
Томоғим куйиб келди.

Шивирладинг, шоирим,
Ишқ ёлғондир, йиғингил.
Муҳаббатнинг охири
Пушаймондир, йиғингил.

Сочинг юзимга сурдим,
О, кўзимнинг қораси.

Қайда эртақлар юрти,
Қай томонда Хоразм?

Тонгда фироқ муқаррар,
Ҳижрон кутар сахарда,
Бирга ичайлик заҳар,
О, агарда, агарда!

... Парилар ҳийласини
Билмас одам боласи.
Кўйлагим тугмасига
Боғланган соч толаси...

1995

ЗЕРИКИШ

Мен бошимни ўзим олиб кетаман,
Сойда оқизаман уни, майлига.
Фақат айтинг, борми олам этаги,
Макон борми сизни эслатмайдиган?

Карбало даштида ётаман тўзғиб,
Юзимга ой кукун сепсин майдалаб.
Фақат чиқмайсизми ёнимдан ўсиб,
Замон борми сизни эслатмайдиган?

Семурғга юрагим берай ёлвориб,
Тақдиргамас, ёвуз қушга берай тан.
Фақат айтинг, кўкда халоват борми,
Осмон борми сизни эслатмайдиган?

Мени эзмайдиган дақиқа қайда,
Кесак борми мени кесатмайдиган.
Фақат сиз чиқасиз йўлимни пойлаб,
Имкон борми сизни эслатмайдиган?

Тилимни чайнадим, ўйдим кўзни ҳам,
Қулоғимга урдим заҳарли тикан.
Фақат кимга борай, айтинг, эй одам,
Инсон борми сизни эслатмайдиган!

1995

БИР КУН

Бир кун келиб, қабоғинг қирғоқ бўлади,
Икки чашминг – иккита ирмоқ бўлади,
Кипригингдан дилда мавж – титроқ бўлади,
Ўшанда ҳам битта ман денгиз бўламан.

Бир кун келиб, бармоқларинг шох бўлади,
Тирноқларинг биттадан япроқ бўлади,
Бесамар бош қўйганим – тупроқ бўлади,
Ўшанда ҳам битта ман илдиз бўламан.

Бир кун келиб, чор атроф чорбоғ бўлади,
Ойдай тўлиб, олмаларинг оқ бўлади,
Деворингга эпкин урган – оҳ бўлади,
Ўшанда ҳам битта ман олис бўламан.

Бир кун келиб, айрилиқ адоғ бўлади,
Тоғни қучиб, кўзёш тўккан – тоғ бўлади.
Сенинг умринг дунёдан узоқ бўлади,
Ўшанда ҳам битта ман ёлғиз бўламан.

1995

ЁЛҒИЗ

Милён йилда мени яратди ҳаёт,
Мени сўраб, тоғлар қатор чўкди тиз.
Наҳот англамайсан, билмайсан наҳот,
Ахир мен биттаман, ягона, ёлғиз.

Бугланиб, қайтадан тўкилади сув,
Қуёшдан ишорат – кўз ёрар илдиз.
Мен, ахир уларга ўхшамайман-ку,
Ахир мен биттаман, ягона, ёлғиз.

Ҳар элат ўзича атар шамолни,
Мингта исм билан яшайди юлдуз.
Сен қайдан топасан бошқа Иқболни,
Ахир мен биттаман, ягона, ёлғиз.

Нафасим – ғанимат, сўзим – ғанимат,
Фожиа – пойимдан узилган ҳар из.
Менинг нигоҳларим энг эзгу неъмат,
Ахир мен биттаман, ягона, ёлғиз.

Яратганга бориб айтаман сени!
Ўзи ҳукм этсин одил ва холис.
Мен қатиб келмайман, тушуняпсанми?
Ахир мен биттаман, ягона, ёлғиз...

1995

СЕСКАНДИМ

Сескандим. Сочимнинг остигача тер,
Осмон кемшик тишин кўрсатиб кулди.
Ўтларга ўраниб қунуш тортди ер...
Тушимда энг яқин одамим ўлди.

Шундоғам бор бўйим шундоқ ғам эди,
Туманлар ичида совқотганларим...
Менинг бой берганим, наҳот кам эди,
Каммиди ўнгимда йўқотганларим?

Кечагина қуюн хўплади-кетди,
Бир жаҳон қувончим – бир ҳовуч гулни.
Бу нечук ситаму не таҳқир энди? –
Тушимда энг азиз одамим ўлди.

Сойда тош сакратган тоза болайдим,
Сой суви сачради – кўзда ёш бугун.
Ўша тошлар қайта келдилар дайдиб,
У тошлар улғайди – қабртош бугун.

Оғридим – барқ урган дарахтдай куйдим,
Шохларим дилимни тирнади, юлди.
Бошимга юлдузни тупроқдай уйдим –
Тушимда энг азиз одамим ўлди.

Кўнглимни ўпганди масъум, меҳрибон,
Мен унга саждалар қилгандим қадим.
Азизим... Азизам... Энг азиз инсон...
Фақат эслолмадим... Эслай олмадим...

1995

ДЕВОР

Раҳмон акага

Йўлимга ёндош – девор,
Йўл юраман, куяман.
У томони – суманзор,
Бу томони – биёбон.

Девор бўйлаб, буралиб,
Гуркирайди хуш бўйлар.
Товус каби турланиб,
Сузилади хушрўйлар.

Оғочлар айтар ўлан,
Хаёлимни оладир.
Ҳар япроғи зумраддан,
Ҳар меваси тиллодир.

Мен, ё Жамшид, десам, бас,
Девор чўкиб паст бўлар.
Аммо тилим айланмас,
Калом оғирлик қилар.

Қумда қолар бир жуфт из,
Қумда қолар кўзларим.
Бу тарафда мен ёлғиз,
У тарафда дўстларим.

Бу томонда бўз осмон,
У томонда бўёқлар.
Илон тили мисоли
Нозик титрар гиёҳлар.

Лаъли лаблари тинмай,
Гуллар мени имлайди.
Бармоқлари қайрилма
Қўллар мени имлайди.

Мен, ё Жамшид, десам бас,
Бари меники бўлар.
Аммо дилим айланмас,
Кўнглим оғирлик қилар.

Қарамайман, қарасам –
Кўзимни ой тилади.
Бармоғим орасидан
Тупроқлар отилади.

1995

СИЗГА

Калаванинг учи ёниб келмоқда,
Бир куни телефон портлар хонамда.
Шумхабар кечикиб келар қишлоқдан,
Эҳтимол, отамдан, балки онамдан.

Томирларим ёнар юракка қараб,
Юрак лаҳзаларни санар асабий.
Қишлоққа кечикиб борганда хабар
Изим ўчган бўлар бир кема каби.

Ҳар битта қадамим сизнинг санокда,
Пайкайсиз кўзларим қизарса агар.
Дилимда муқаддас ҳислар ўлмоқда,
Сиз бундан ҳеч қачон топмайсиз хабар.

1995

КЎКЛАМ

Салим Ашурга

Кўклам, мен кўнглимни очмасдан ҳали
Қат-қат ҳасратимни илғаган кўклам,
Мени деб чорбоққа тортиб бахмални,
Қўзиқорин билан миҳлаган кўклам,
Менинг шарафимга яшин яшнатиб,
Мушакдек портлатган момақаймоқни,
Хатти шикастада мактублар битиб,
Шохларга боғлаган ҳар бир япроқни,
Кўклам, сендек тоза ошно кўрмадим!
Тўққиз ой яшадим юрагим ютиб,
Тириклик ҳурмати, ўлим ҳурмати
Тўққиз ой ўтказдим мавлудинг кутиб.

Кўклам, саболаринг ила сармастман,
Мени гумонлардан айлагин халос.
Мен сендан дунёлар талаб қилмасман,
Мен сендан муҳаббат тилайман, холос!
Ёмғирлар ёғилди, излар ювилди,
Аммо равшан тортди дилимдаги из.
У қизнинг қалбидан мангу қувилдим,
У менинг кўнглимдан кетмади ҳаргиз.
Кўклам, чегара йўқ саховатингга,
Сенинг давлатингдир толе ва иқбол.
Исмимни гунчадек боғла ёдига,
Буткул қуримаган бўлса бу ниҳол.

Сенки, чақмоқ тутган буюк жаҳонгир,
Ўлим водийсидан юрагимгача
Рухимдан тортиб то Саҳрои Кабир
Инқилоб улашдинг ва сочдинг чечак.

Сен сабаб истаклар уйғонди такрор,
Кўзларда акс этди юлдуз ёлқини.
Илиқ кечаларда янграр беозор
Олис денгизларнинг сокин шовқини.
Сен билан кетолсам эди зора мен,
Майли, насим бўлиб ўтсайдим сарсон,
Мана, бедазорни кечиб бораман,
Чигирткалар сувдай сачрайди ҳар ён.

Келмоқ-кетмоқликнинг бордир муддати,
Вақти билан бино бўлгандир кўк ҳам.
Юрагим хурмати, севгим хурмати,
Мени ўз вақтида йўқлагин, кўклам.
Йўлингга қарайман ҳадикка тўлиб,
Тўққиз ой қийнайди ширин висолинг,
Яшайман дилбанди ўлик туғилиб,
Янги фарзанд кутган ота мисоли.

1995

ЭСИМДА

Эсимда ҳамма-ҳаммаси:
Кўзлар. Бармоқлар. Гул. Атир...
Сиз ҳам унутмагансиз,
Мактубларингиз йўлдадир.

Балки эртага оларман,
Майлига, битта сўз, бир сатр.
Энг муҳими, мен биламан –
Мактубларингиз йўлдадир.

Умрим шамолларга кулгу,
Саргашта айлади тақдир.
Адашиб-адашиб келар-ку,
Мактубларингиз йўлдадир.

Ҳаётим ўзгарар батамом,
Кўнглим кўзадек тўладир.
Сархуш яшайдирман ҳамон –
Мактубларингиз йўлдадир.

Ўн йил ўтибди. Ўн йил...
Бу менга ягона далдадир.
Ҳар тонг бир орзиқиб олар дил –
Мактубларингиз йўлдадир.

1995

НИГОҲ ҲАҚИДА ҲИКОЯ

Ўлан – майин, ўт – майин,
Йўлингга ётиб олдим.
Капалак тутгандайин
Нигоҳинг тутиб олдим.

Дув қизарди ёноғинг,
Шув сирғонди юрагим.
Қочдим ғолиб байроғи –
Ҳилпиради кўйлагим.

Томда ётдим шу кеча,
Юлдузчалар жилмайди.
Мен биламан, тонггача
Сенинг уйқунг келмайди.

Нигоҳингни сўрайсан
Одам кўйиб ўртага.
Эркалайман, яйрайман:
“Эртага ке, эртага!”

Етти иқлимни айлан,
Бундай ширин нигоҳ йўқ.
Қайтариб берадиган
Анойи йўқ, аҳмоқ йўқ.

Ғубор босган осмонни
Енгим билан артаман.
“Нима бўлар эртага?
Нима бўлар эртага?”

Узоқни кўрадиган
Отангда ҳам гуноҳ йўқ:
“Унга қиз берадиган
Анойи йўқ, аҳмоқ йўқ!”

Ўлан – майин, ўт – майин,
Индамайди топтасанг.
Бировга индамайин
Очилади дарбозанг.

Яхши қизсан, сен ҳечам
Тик қарашни билмайсан.

Мен биламан, тонггача
Билдирмасдан йиғлайсан.

Нигоҳимни сўнгги дам
Кипригинг кесиб ўтди.
Йўлингга ётиб олсам,
Кўнглимни эзиб ўтдинг.

Сенга осон ҳар қалай,
Бузса бўлар никоҳни.
Менга қийин, мен қандай –
Бекор қилай нигоҳни?!

1995

ҲОРҒИН РОҲАТ

Ҳорғин роҳат ичра ётибман тинглаб,
(Не бахт бу – ҳозирча тупроқ тагимда).
Мендан қувват олиб, соғлом гуркираб –
Бешиқлар ўсмоқда теварагимда.

Капалакдек учар рангин хаёллар,
Асал бўлаётир гуллар ғубори.
Тепамда аридек турманг, саволлар,
(Не бахт бу – ётмоқлик ердан юқори).

Майли, мен алдамчи ўйлар билан маст
Руҳимга таскинлар излаётирман,
Шу лаҳза теграмда бошқа нарсамас,
Бешиқлар ўсишин истаётирман.

1995

ТУБИДА ТОШ ДУМАЛАТИБ...

Тубида тош думалатиб сойлар ўтди,
Елкасида ярак-ярак ойлар ўтди.
Қамишларнинг бойламида найлар ўтди,
Сиздан теккан изтироблар ўтмади, ёр,
Кўзларимдан кўзларингиз кетмади, ёр.

Туёғидан тилло сочиб жайрон ўтди,
Неча кўшки обод кўнгли вайрон ўтди,
Ҳаммаси ҳам бу холимга ҳайрон ўтди,
Сиздан теккан изтироблар ўтмади, ёр,
Кўзларимдан кўзларингиз кетмади, ёр.

Рўмолини қанот қилган пари ўтди,
Кўз учида менга қарай-қарай ўтди,
Нигоҳлари жонимдан ҳам нари ўтди,
Сиздан теккан изтироблар ўтмади, ёр,
Кўзларимдан кўзларингиз кетмади, ёр.

Шамол ўтди, булут ўтди, ёмғир ўтди,
Қаҳратоннинг қадамлари оғир ўтди.
Қоработир ўтди, Зухро, Тоҳир ўтди,
Сиздан теккан изтироблар ўтмади, ёр,
Кўзларимдан кўзларингиз кетмади, ёр.

Бир зум қалбим дарчасидан зиё ўтди,
Билмай қолдим чин ўтдими – рўё ўтди,
Сиз ўтдингиз бу дунёдан дунё ўтди,
Сиздан теккан изтироблар ўтмади, ёр,
Кўзларимдан кўзларингиз кетмади, ёр.

1995

КЎЛАНКА

Хушнуд лаҳзаларим бўлдимми? Бўлди...
Ўчокдан қучоққа келди аланга.
Паймона шаробга тўлдимми? Тўлди...
Қалбда эса ўша оғир кўланка.

Хуррам сонияда ҳар бир ҳужайрам
Атиргулдек бўлиб оқди юракка.
Қумрилар оввора мен учун сайраб...
Қалбда эса ўша оғир кўланка.

Хушбахт онларимни эслайман: далда,
Кўмилиб ётибман ўту ўланга.
Чигиртка билан ой авж келган палла...
Қалбда эса ўша оғир кўланка.

Шу ерга элтади йўл ниҳояси,
Шу жойда ҳаммаси ажрар бўлакка.
Бу – Унинг кўзимдан кирган сояси...
Қалбда эса ўша оғир кўланка.

1996

КЎЗИМГА ИШОНМАЙМАН

Сочинг булоқ сувидек бармоғим аро тошди,
Вужудинг шамол каби қучоғим аро тошди.
Ҳилолни чилтор этиб, кипригинг чалди чолғу,
Юрагим селоб бўлиб, қароғим аро тошди:
“Кўзимга ишонмайман, наҳотки ўзингсан шу?!”

Биринчи бор кузатдим нур сирғалиб оқишин,
Биринчи бор чақмоққа тўлдирдим қиз оғушин.
Биринчи бор аламсиз руҳга қоришди ёғду.
Биринчи бор ўзимга ёқиб қолди товушим:
“Кўзимга ишонмайман, наҳотки ўзингсан шу?!”

Тунги чорбоғда анор тисирлаб ёрилади,
Энг сара доналари тупроққа қорилади.
Дилгир ётарман тинглаб, кўзга келмайди уйқу,
Наҳот мудом камолдан заволга борилади?
“Кўзимга ишонмайман, наҳотки ўзингсан шу?!”

Гоҳи шундайки, ўша чоғни топмоқ мумкиндай,
Ўшандай қучмоқ яна, шундай ўпмоқ мумкиндай,
Яна кўрмоқ мумкиндай лабингда тоза кулгу,
Жавоби шарт бўлмаган гўзал сўроқ мумкиндай:
“Кўзимга ишонмайман, наҳотки ўзингсан шу?!”

САМОГА СОЧИЛДИ

Самога сочилди мовий учқунлар,
Бармоғинг текизсанг, тилади ҳилол.
Севги иси келган бу соғлом тунда
Ҳамма нарса тоза, ҳаммаси ҳалол.

Тонггача яшайлик ҳеч бир ниятсиз,
Бемақсад кезайлик иккимиз бирга.
Шу кеча бузмайлик самимиятни,
Гапирма, тонггача сен ҳам гапирма...

1996

ҚАДРДОН

Эй дўст, кўшга кўшмагил
Қоракўз охуларни.
Чалғига алишмагил
Минг йиллик чолғуларни.

Танбеҳ билан, дарс билан,
Хоҳ қисти қафас билан
Қўлга ўргатолмайсан
Девона туйғуларни.

Эй дўст, булбул овозин
Тортгайми ҳеч тарозу?
Пулга чақиб бўларми
Беғубор кулгуларни.

Ўзича айлансин ер,
Дунёни тек қўйиб бер.
Атиргуллардан талаб
Қилмагин оғуларни.

Эй дўст, ҳеч ким эмасман,
Хаёлим билан мастман.
Жим суриб ўтсам дейман
Қадрдон қайғуларни.

1996

ХАЗОН СОКИН ҚУЙИЛАРДИ

Хазон сокин қуйиларди – кеч куз эди,
Кўнглим куздан абгор эди – муз-муз эди.

Нигоҳимдан дийдираган ҳашоратлар
Кечагина парпираган юлдуз эди.

Остонадан оёқ узиб чиқиб кетдим,
У остона эмас, балки илдиз эди.

Афсун теккан каби барча яқинларим,
Қанча яқин борсам шунча олис эди.

Бутун дунё қарши эди менга, руҳим –
Қиличмонанд яланғоч ва ёлғиз эди.

Заҳар ичиб сўнг пушаймон бўлган каби
Бу оламдан кўнглим тўла афсус эди.

1996

БИРДАН-БИР

Бирдан-бир ўйноқи, шаффоф руҳ елди,
Шаккар совурилди бебош шамолда.
Биринчи қор каби биринчи севги
Фақат осмондадир, фақат хаёлда.

Ерда кўзёшими ё сувми эди?
Билмадим, лекин қор эмас ҳар ҳолда.
Биринчи қор каби биринчи севги
Фақат осмондадир, фақат хаёлда.

Қадим қонунларни бўлмайдиганга,
Ким уни асраган, ким тутиб қолган?
Биринчи қор каби биринчи севги
Фақат осмондадир, фақат хаёлда.

Менинг сочларимга битсайди сезги,
Агар тил бўлсайди сенинг рўмолда.
Биринчи қор каби биринчи севги
Фақат осмондадир, фақат хаёлда.

Дарвоқе, бу ерга не сабаб келдим?
На савол, на жавоб бор бу аёлга...
Биринчи қор каби биринчи севги
Фақат осмондадир, фақат хаёлда.

ЕТИБ КЕЛДИМ

Етиб келдим, мана муҳаббат юрти,
Тилимда тупукдай қуриди калом.
Эшик ҳалқасини уч бора урдим:
Ассалом... Ассалом... Ассалом...

Мен гулшан кутгандим, гулхан кўринди,
Сафо излаб, топдим қип-қизил сахро.
Юзимга уч карра ховур урилди:
Марҳабо... Марҳабо... Марҳабо...

Наҳот оташгоҳлар орзу қилганим?
Наҳот олов ичра қоларман мангу?
Ажаб, ҳузур топди руҳ ила таним:
Алҳамду... Алҳамду... Алҳамду...

Танидим. Ва секин ўзимдан кулдим,
Қулинг қуллуғини қабул эт, эй ёр!
Афсус, бесар умрим, эсиз ҳайф умрим:
Истиғфор... Истиғфор... Истиғфор...

Хушбўй чечаклардан бураркан юзни,
Май, чолғу, қизлардан бўларкан жудо,
Ҳеч ким мендек шодон айтмас бу сўзни:
Алвидо... Алвидо... Алвидо...

1996

АЙЛАНА

Япроқлар хазонга айланди,
Хазонлар сўзонга айланди,
Сўзонлар тўзонга айланди,
Тўзонлар айланди қошимда.

Чақмоқлар сукутга айланди,
Сукутлар бургутга айланди,
Бургутлар булутга айланди,
Булутлар айланди бошимда.

Ирмоқлар жолага айланди,
Жолалар далага айланди,
Далалар лолага айланди,
Лолалар айланди ёшимда.

Қиёқлар чолғуга айланди,
Чолғулар қайғуга айланди,
Қайғулар оғуга айланди,
Оғулар айланди ошимда.

Тўзонлар қошимда айланди,
Булутлар бошимда айланди,
Лолалар ёшимда айланди,
Оғулар ошимда айланди.

ХАЗОНРЕЗГИ

Хазонрезги маҳал бағримга
Олиб келдинг яшноқ баҳорни.
Шивирладинг қулоқларимга:
– Айтинг, сизга керагим борми?

Олисларда ўсмирлик ёшим,
Бошгинангдан сочсам изҳорни.
Сабринг тошди, тоқатинг тошди:
– Айтинг, сизга керагим борми?

Ёлғизгинам, нимасин айтай,
Сени кутиб чарчадим, ҳордим.
Сен йиғладинг, силтадинг қайта:
– Айтинг, сизга керагим борми?

Томоғимга келмади бу сўз,
Бир қайсар руҳ димоғим ёрди.
Остонадан боқдинг умидсиз:
– Айтинг, сизга керагим борми?

Қайғу қолди кўзингдек майин,
Кўрдим сочдек тўзгин ифорни.
Шивирладим маҳзун жилмайиб,
– Айтинг, сизга керагим борми?

ШУБҲА

Мен бир ўйинчоқман унинг дастида,
Хоҳласа – хас этар, хоҳласа – тупроқ.
Бу қудрат – бор билан йўқ орасида
Миттигина шубҳа, митти иштибоҳ.

Ахтариб қоламан умримдан маъни,
Сўзлаганим гуноҳ, сукутим гуноҳ.
Покиза болайдим, айнитган мени
Миттигина шубҳа, митти иштибоҳ.

Бемалол дунёни алдашим мумкин,
Ишонгани боғ бор, суянгани – тоғ.
Менга далда бериб туради тун-кун
Миттигина шубҳа, митти иштибоҳ.

Дўсту ёр ҳақида иккиланмайман,
Шубҳа яксон бўлар исбот келган чоғ.
Фақат унинг юзин бир кўрсам, дейман,
Миттигина шубҳа, митти иштибоҳ.

Шу зарра ғубордан бўлсайдим холи,
Қалбимдан ўчсайди шу арзимас доғ,
Мен яшаб кетардим ҳамма қатори...
Миттигина шубҳа, митти иштибоҳ...

КЎЗЛАРИНГГА ТЕРМУЛСАЙДИМ

Дараларга қамаб кўйиб бўронларни,
Тинчлатирсам юракдаги суронларни.
Бир эркалаб, бўйин тўксам райхонларнинг,
Ҳузурингга мен ўзимни келтурсайдим,
Кўзларингга термулсайдим, термулсайдим.

Умр тушдек изсиз, шитоб ўтаётир,
Умидимни янчиб, мутаб ўтаётир.
Ой икида шошқин офтоб ўтаётир,
Шул ҳажрни мен васлга еткурсайдим,
Кўзларингга термулсайдим, термулсайдим.

Эҳромлар ҳам бир кун туроб бўлар экан,
Коинот ҳам тўзғиб, хароб бўлар экан.
Фақат севги мангу ва соф бўлар экан,
Билганимни энди сенга билдирсайдим,
Кўзларингга термулсайдим, термулсайдим.

Кўз ёшларим, шошилмангиз, кетманг тошиб,
Қон юракка малҳам бўлар шўр кўз ёши.
Қувончлардан кечиб, қайғулардан қочиб,
Шеърлар айтиб, йиғлатсайдим, кулдирсайдим,
Кўзларингга термулсайдим, термулсайдим.

Айтгил, ҳамон борми ширин аразларинг?
Саломатми орзуларинг, ҳавасларинг.
Қулоғимдан кетгани йўқ нафасларинг...
Сени яна бир кўришга улгурсайдим,
Кўзларингга термулсайдим, термулсайдим.

1997

ШАФАҚҚА ИНГАНСАН

Шафаққа ингансан сайёр қуш каби,
Гўё тупроқ йўлда йўқотган тангам.
Сени эслаш мумкин бир товуш каби,
Сени унутганман. Унутганман.

Биз суйган мажнунтол кесилиб кетган,
Кейин ўтин бўлган,
Кейин аланга.
Кесилган юракнинг яраси битган,
Сени унутганман. Унутганман.

Эсимдан чиқибди ҳатто кўзларинг,
Қўлларинг...
Мен ўзга қўлни тутганман.
Кечир, оғир ботса енгил сўзларим,
Сени унутганман. Унутганман.

Муҳаббат...
Кимнингдир ошиғи олчи,
Ошиқ бўлиб, холос, заққум ютганман.
Қайлардадир қолиб кетди рўмолчанг.
Сени унутганман. Унутганман.

Гоҳо дилни эзса тириклик юки,
Гоҳо тўйганимда бу лазиз жондан.
Гоҳида... Бир нафас... Фақат... Ҳолбуки,
Сени унутганман. Унутганман...

1997

БУ ҲАЁТ ЭКАН-ДА...

Бу ҳаёт эканда, кўнгил экан-да,
Гулнинг ихтиёри хору тиканда.
Мен ёрни хор бўлиб севдим, нетайин,
Сув тескари кетди менга келганда.

Тақдир дейин десам, таҳқирга ўхшар.
Туғёним – кўз ёши, исёним – ханда.
Уммон асов бўлса, тўфон ҳам ўжар.
Инон-имкон борми юрак – елканда?

Бошим эгилдими, синдими қаддим,
Қаламдек мўрт бўлар суянчсиз банда.
Эҳтимол, осмонни тутиб қолардим,
Ёримнинг қўллари турса елкамда.

1997

КУЗНИ БЕЛГИЛАМАС

Кузни белгиламас биттагина куш,
Қайғурманг бир дона япроқ сарғайса.
Ҳали боғингизда куртак отар ниш,
Ернинг ҳовуридек чайқалар майса.

Тасодиф деб билинг ранжитган бўлсам,
Пайқамасдан янги кўйлагингизни.
Эҳтимол хаёлга чўмганман бир дам,
Соғиниб баҳорий бўйларингизни.

Эсингизда борми?
Ҳеч ким йўқ эди,
Ҳеч нарса йўқ эди севгидан бўлак.
Қорнимиз муҳаббат билан тўқ эди,
Севгимиз – бошпана, севгимиз – кўйлак.

Тўпидан эртароқ учар тентаккуш,
Эртароқ сарғаяр энг заиф япроқ.
Ғожа эмасдир ёлғиз хўрсиниш,
Ишқ шаъмин ўчирмас биттагина оҳ.

Аммо эслайсизми?
Кўқон шамоли
Сочингизни ҳамроҳ айлаган пайти
Юзингизни икки кафтимга олиб,
Илк бор исмингизни бошқача айтдим.

Эслолмайсиз.
Маили, куюнманг зинҳор,
Жовдираб осмонга, боғларга боқманг.
Ёдимда, ўшанда бошланган баҳор
Битта сўз, битта куш, битта япроқдан.

1997

СЕНГА БАРМОҒИМНИ ТЕГИЗМАЙМАН

Сенга бармоғимни тегизмайман, Ой,
Сенга нафасимни етказмайман, Гул,
Лекин осмонимдан кетказмайман, Ой,
Исмингни бировга айтказмайман, Гул.

Ўзинг табибимсан, ўзинг шифойим,
Ўзинг оғриғимсан, ўзга дардим йўқ.
Ўзинг гуноҳимсан, ўзинг жазойим,
Фақат журъатим йўқ, фақат ҳаддим йўқ.

Сени ҳамма яхши кўрадим, Ой,
Тегрангда айланиб юрадим, Гул.
Термулиб, хўрсиниб турадим, Ой,
Сенга шаккар элаб берадим, Гул?

Ой, фалак тоқида ягона гулсан,
Гул, ерга сайр учун тушган ойдирсан.
Ой, қўлим синмасми бандингдан юлсам,
Гул, кўзим оқмасми сени қайирсам?

Айланиб, бўғзимдан кесмайсанми, Ой,
Қонимдан аршгача ўсмайсанми, Гул?
Тош бўлиб қабримни босмайсанми, Ой,
Гул, мендан илгари тўзмайсанми, Гул?

Сенга лабларимни тегизмайман, Ой,
Сенга зиёнимни етказмайман, Гул.
Бироқ осмонимдан кетказмайман, Ой,
Исмингни ҳеч кимга айткизмайман, Гул.

Фалсафа

Қушлар кўкламларга етишган чоғда
Менга қолган эди боғнинг хазони.
Сокин садо келди шунда тупроқдан:
“Гўзал кўра билмоқ керак дунёни”.

Жонимга текканда оқ-қора олам,
Кўлимдан келганча қилгандим гуноҳ.
Лекин оғир эди барчасидан ҳам
Одамзод ичида одамдай юрмоқ.

Сиз – ранглар элчиси, соҳир мусаввир,
Сиз – жонлар жиловин ушлаган масиҳ.
Кўзим ихтиёри сиздайди, ахир,
Сизга боғлиқ эди ҳамма-ҳаммаси.

Келдим асов отдай ғурурни қувиб,
Малагим, ёлғизим, азизам, жоним.
Дедим бош кўтариб, кўзимни юмиб:
“Гўзал кўра билмоқ керак дунёни!”

Сиз эмас, югурик йиллар айбдор,
Сиз эмас, ўзимни қаритган ўзим.
Эслай олмаднгиз: ёмғир. Илк баҳор.
Ҳайрон қарадингиз. Оғриди кўзим.

Мен –ким? Хазон каби абгор, беқадр,
Кеча данак чаққан тошдек кераксиз.
Сизнинг сўзингиздан уфурар атир,
Сиз аҳли жаҳонга беҳад кераксиз!

Бу ерда кетмайди иддао, туйғу,
Нотўғри тушундим ўша садони.
Асли, одамзоднинг фалсафаси бу –
Гўзал кўра билмоқ керак дунёни.

1997

СЕВГИ ДЕГАНЛАРИ

Назокатни қайдан олган капалак,
Ғувиллаб, нимадан сўйлайди каптар?
Ниманинг тасвири, айтинг, камалак?
Севги деганлари йўқ бўлса агар.

Не боис қизариб кетди атиргул,
Насимлар нелардан келтирди хабар?
Кимнинг қийноғида тўлғонар сунбул?
Севги деганлари йўқ бўлса агар.

Кимни кутиб чатнаб кетар ҳарсангтош,
Момогулдураклар наҳот бесамар?
Қандай қудрат билан айланар қуёш?
Севги деганлари йўқ бўлса агар.

Илон ҳам қовушар, гарчи захри бор,
Чаён ўз жуфтига тутади шаккар.
Кўнгилнинг юракдан нима фарқи бор –
Севги деганлари йўқ бўлса агар.

1997

ИЗИМДАН СУДРАЛИБ

Изимдан судралиб келаверар йўл,
Рўпарамда ўзин ерга ташлар хор.
Ҳамма мендан сени сўрайди нукул,
Ҳамма нарса сени кутар интизор.

Манглайи тиришар зинапоянинг,
Панжара куйлайди мисоли чилтор.
Терлаб кетганини кўрсанг ойнанинг...
Ҳамма нарса сени кутар интизор.

Мени ёлғиз кўриб, инграйди эшик,
Сесканиб тушади суврат ва девор.
Музхона силкиниб йиғлайди – эшит,
Ҳамма нарса сени кутар интизор.

Ўзига тиғ уриб қўймаса соат,
Чироқ эса – тамом, қимир этмас дор.
Хонтахта сен учун қилмоқда тоат,
Ҳамма нарса сени кутар интизор.

Ёлғиз мен бепарво, сен менга – ҳеч ким,
Менда на изтироб, на дард, на озор.
Фақат бошқаларга келади раҳмим,
Ҳамма нарса сени кутар интизор.

ҲИЛВИРОҚ КИТОБ

Ҳилвиरोқ китобни зарб билан ёпдим,
Кўхна бўй урилиб бузди кўнглимни.
Хазон тўшгидан бир гавҳар топдим:
Висол – муҳаббатнинг гўзал ўлими.

Булутлар учрашди чакмоқлар отиб,
Чакмоқ – соғинчларнинг ойдин гулими?
Ёмғир шивирлади тўкилаётиб:
Висол – муҳаббатнинг гўзал ўлими.

Дарё қучоғида тош қотган тошлар,
Эшитиб зериккан севги ўланин.
Дарё тўрт томонга ўзини ташлар:
Висол – муҳаббатнинг гўзал ўлими.

Ёлғизим, бизларни сийлади тақдир,
Минг усулда тўсди борар йўлимни.
Севгимиз безавол яшайди, ахир –
Висол – муҳаббатнинг гўзал ўлими.

1997

ШАВКАТ РАҲМОН

Учиб-қўниб, учиб-қўниб шом-сахарлар
Нафис санъат сахнасида пойга кетди.
Шавкат Раҳмон қайга кетди, биродарлар,
Капалаклар учмайдиган жойга кетди.

Ким қуёшга солди ердан топиб гавҳар,
Ким кўнглига шуъла истаб ойга кетди.
Шавкат Раҳмон қайга кетди, биродарлар,
Чироқ ёниб ўчмайдиган жойга кетди.

Чорбозорда сўз ахтарар харидорлар,
Биров катта кетса, биров майда кетди.
Шавкат Раҳмон қайга кетди, биродарлар,
Ёлғон қасам ичмайдиган жойга кетди.

Аёлларнинг банди бўлди қайси мардлар,
Қай дарвешлар чоғир ила майга кетди.
Шавкат Раҳмон қайга кетди, биродарлар,
Тухмат тоши тушмайдиган жойга кетди.

Нағмаларни бас қилинлар, энди етар,
Қўлларингиз бекор дутор-найга кетди.
Шавкат Раҳмон қайга кетди, биродарлар,
Осойишта ухлайдиган жойга кетди.

1997

ЮЗ ЮВИБ

Юз ювиб, жилгага тупурганим йўқ,
Кўзин беркитмадим бирор булоқнинг.
Нега бундай қарар – нигоҳлари ўқ,
Нима даъвоси бор экан арвоҳнинг.

Ҳар бир муюлишда унинг шарпаси,
Остида ўлтирар ҳар бир япроқнинг.
Ҳар битта қўшиқда келар нафаси,
Нима даъвоси бор экан арвоҳнинг.

Ўзин ошкор этмас мендан ўзгага,
Гўё мен соҳибни барча гуноҳнинг.
Баъзан китоб ичра, баъзан кўзгуда...
Нима даъвоси бор экан арвоҳнинг.

Кўзим томирига ўша қон қуйган,
Ўша сабабчиси қўлда титроқнинг.
Ўша жигаримни қузғундек ўйган,
Нима даъвоси бор экан арвоҳнинг.

Ўша бўлмасайди, яшардим мангу,
Тинчирман ёпиниб олсам тупроқни.
Кўраман ким билан ўйнар экан у...
Нима даъвоси бор экан арвоҳнинг?

1997

ЁДИНГДА ҚОЛМОҚЧИ ЭДИМ

Фузулий лутф этиб кетган бир замон,
Гўзаллар вафосиз, алдоқчи дедим.
Ёнингда қолишга йўқ эди имкон,
Мен сени ёдингда қолмоқчи эдим.

Негадир истардим қийналишингни,
Юрагингга каманд солмоқчи эдим.
Онангга айтолмай қолсанг тушингни...
Мен сени ёдингда қолмоқчи эдим.

Дўстлар кечиб қўйган эди баҳримдан,
Кимлардандир қасос олмоқчи эдим.
Ҳайдаб чиқардилар ҳаётларидан,
Мен сени ёдингда қолмоқчи эдим.

Аламим, ҳасадим, гинам туфайли,
Эҳтимол устингдан кулмоқчи эдим.
Соғинсанг, ўртансанг, йиғласанг майли,
Мен сени ёдингда қолмоқчи эдим.

Кўзингни кўзимга бермадинг сира,
Ишондингми, йўқми, билмоқчи эдим.
Сени кўп ўйладим. Шеър ёздим қара,
Мен сени ёдингда қолмоқчи эдим.

1998

ТИЛЛО ЗАНЖИР

Бўйнингизга тилло занжир солган ким?
Тилло занжир солиб боғлаб олган ким?
Қайси баланд қўрғонларнинг гулисиз?
Кулсангиз ҳам бунчалар қайғулисиз?

Моҳитобонмисиз булутга тутқун?
Ёки жайронмисиз бургутга тутқун?
Ёки сойнинг эрмаги – сумбулисиз?
Кулсангиз ҳам бунчалар қайғулисиз?

Ё жилғасиз ўзанидан адашган,
Ё юлдузси ногоҳ ерларга тушган,
Ёки қора қисматнинг бир қулисиз?
Кулсангиз ҳам бунчалар қайғулисиз.

Мен-ку ҳасрат, қайғуларга кўнганман,
Ҳаммасини шеърларимга кўмганман.
Қайси шоирнинг эзилган дилисиз?
Кулсангиз ҳам бунчалар қайғулисиз?

1998

ЙЎЛИМ БОШҚА

Боларининг кўнглин кўринг – гул танлайди,
Кўкрагимда қизил гул бор – гулим бошқа.
Кўз ёши ҳам юзга тушса йўл танлайди,
Ҳамма бошқа йўлда, менинг йўлим бошқа.

Сизлар учун унутилган эски тушман,
Дафтарларда исмим узра чизик тушган.
Ақлигамас, савқига бўйсунган қушман,
Кўзлаган манзилим бошқа, элим бошқа.

Қулоғимдан юракка бир сас ўтади,
Шитир-шитир хазон ила хас ўтади,
Ҳаёт қандай яшамокдан дарс ўтади,
Аммо ҳаёт бошқа экан, илм бошқа.

Баҳорги сой каби жўшиб, тўлиб олсам,
Гулдуракдек самоларда кулиб олсам,
Бир муносиб ажал топиб, ўлиб олсам,
Кейин мени йўқламаса ўлим бошқа.

1998

ТАНГРИ СИЗНИ...

Қуёш – ёлғиз, ой танҳо,
Ой қуёшга ўптирди.
Мен – Сиз – Сиз – Мен ва Само...
Тангри сизни кўп кўрди.

Ўн саккиз минг оламда
Ҳар томчининг ўз ўрни.
Кўйлагим – оқ аланга,
Тангри сизни кўп кўрди.

Сув ичаман деганда
Сойга туширдим дурни.
Ихтиёрим – Эгамда,
Тангри сизни кўп кўрди.

Мен не исён этайин –
Экканнинг ўзи ўрди.
Арзим кимга айтайин –
Тангри сизни кўп кўрди.

Ёлғиз – ягонам, дедим,
Кимларнидир рашк урди.
Кўриб, тўймаган эдим,
Тангри сизни кўп кўрди.

1998

ДАДАМ

Ойдай юрагимда доғим бор энди,
Кулфат ўзимники, таскин-далдам йўқ.
Узоқда ишонган боғим бор эди,
Суянган тоғим йўқ – энди дадам йўқ.

Ишим юришмайди, йўлим унмайди,
Дуо берадиган тоза одам йўқ.
Гугуртчўп синади, шамим ёнмайди,
Нури илоҳим йўқ – энди дадам йўқ.

Уйга кирсам ўксиб беради кўнглим,
Кўчада юзимда дарду алам йўқ.
Дада, деб чақирсам кулади ўғлим,
Ўғлим, паноҳим йўқ – энди дадам йўқ.

Ёнингизда менга жой йўқми? Келдим.
Ҳаммадан розиман ўч ва таънам йўқ.
Мен жуда олисни кўзлаган эдим,
Нетай, ҳамроҳим йўқ – энди дадам йўқ.

1998

КИМ?

Ким кўнглим харидори,
Ким ўғриси тинчимнинг?
Эгма қошими ёрнинг,
Алининг қиличими?

Мени чирмаган рўё,
Оҳангдор оҳанрабо,
Ёрнинг ёйиқ зулфими
Ё ўралган қамчими?

Не маҳфил бор олдимда?
Не манзил бор ортимда?
Ким кутар? Увадага –
Айланган уй синчими?

Яқинлардан олисман,
Олисларда ёлғизман.
Бир кун мақсадга етсам
Ким кўрар севинчимни?

Мендек безган дунёдан,
Кўнгил кесган дунёдан.
Биров борми? Киприкка
Ўзин осган томчими?

Кундай аён кетяпман,
Аммо қаён кетяпман?
Йўловчими ҳамма ҳам,
Ҳамма ҳам ўткинчими?

Манглай – туроб, тиз – туроб,
Бош-оёғим изтироб.
Ҳижрон азобими бу
Ё висол кўрқинчими?

Туғаб борар бозорим,
Ким кўнглим харидори?
Эгма қошими ёрнинг,
Алининг қиличими?

ҲУЗУР

Қалампирга кўшиб ейман ҳолвани,
Ажрата билмайман мисни тилладан.
Қўлимга ураман доим болғани,
Жонимни оғритиб ҳузур қиламан.

Сув ичсам кўзимдан тошади дарров,
Йиғласам, ҳолимга ўзим куламан.
Йўқ жойдан йўлимда яратаман ғов,
Жонимни оғритиб ҳузур қиламан.

Яйрайман тепкилаб, топтаб дилимни,
Сиз боғдан келсангиз, чоҳдан келаман.
Энг зарур паллада тишлаб тилимни,
Жонимни оғритиб ҳузур қиламан.

Ярамни кўчириб сепаман тузни,
Энг кўримли жойга сурат иламан.
Кун бўйи атайлаб ўйлайман сизни,
Жонимни оғритиб ҳузур қиламан.

Бир сўзнинг кулиман, бир каломга зор,
Сиз менга ачинманг, шафқат тиламанг.
Менга озор беринг, азизим, озор,
Жонимни оғритиб ҳузур қиламан.

КУЙГАНЁРДА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Мени ёмон ранжитдинг,
Сендан қаттиқ хафаман.
Лекин сендек куйдирги
Қизни қайдан топаман.

Севги, севги, дер экан,
Севги дилни ер экан.
Қизга меҳринг бергунча
Музга бағринг бер экан.

Булоқдек қайнаб ётсам,
Сочингни ўйнаб ётсам,
Ҳеч ким халал бермаса,
Кўзингни ўйлаб ётсам.

Юрагингни куйдирган
Севги – қизилчўғ экан.
Яшнар экан уф тортсанг.
Пуф деганда йўқ экан.

Азоб чеккин, атайлаб
Қўлингдан сув ичмайман.
Кўйлагимнинг тугмаси
Ботмасин, деб кучмайман.

1998

ИСТАЙСИЗМИ-ЙЎҚМИ

Истайсизми-йўқми, гардун айлана,
Истайсизми-йўқми, қайтиб келаман.
Соғинмаган кўзингиздан айланай,
Истайсизми-йўқми, сизни севаман.

Ой ботади – юлдузларнинг хабиби,
Тонг отади, таънаси йўқ самимий.
Табиатнинг қонунидек табиий –
Истайсизми-йўқми, сизни севаман.

Қучоғига яширмайди хиёбон,
Ўртамизда удум отлиғ биёбон.
Сизга нима, куйсам ўзим куяман,
Истайсизми-йўқми, сизни севаман.

Чакмоқ калит бўлди қулфи дилимга,
Тегмаган бир қизнинг зулфи дилимга.
Сиздан ўзга хон йўқ мулки дилимга,
Истайсизми-йўқми, сизни севаман

Бошингизда япроқ бўлиб айтаман,
Пойингизда тупроқ бўлиб айтаман.
Тупроқдаям муштоқ бўлиб айтаман,
Истайсизми-йўқми, сизни севаман.

ЎҒЛИМ

Эски доридек қуввати кетган – қадр...
Аммо ҳаёт ҳамон янги – гўзал, ўғлим.
Томирларинг игнадан ҳам ингичкадир,
Тузала қол, ўғлим, тезроқ тузал, ўғлим.

Деразадан нафасингни сезиб турдим,
Гуноҳларим ўйлаб, кўнглим эзиб турдим.
Оқ либосдан сендан баттар безиб турдим,
Тузала қол, ўғлим, тезроқ тузал, ўғлим.

Товонимдан сочимгача узун оғриқ,
Оғриқ борми чорасизликдан ҳам ортиқ.
Сенга қандай дард тегдийкин мендан ортиб,
Тузала қол, ўғлим, тезроқ тузал, ўғлим.

Ғарибгина сочилмишдир ўйинчоқлар,
Бешик бўйнини сиқаётир кўзмунчоқлар.
Миттигина туфличалар ҳам пайпоқлар...
Тузала қол, ўғлим, тезроқ тузал, ўғлим.

Асли, ўзим хастаҳолман, ўзим дардманд,
Фақатгина дилимда бу касал, ўғлим.
Сен соғайсанг, мен ҳам балки тузаларман,
Тузала қол, ўғлим, тезроқ тузал, ўғлим.

1999

ЛАҲЗАЛИК СЕВИНЧ БОР...

Лаҳзалик севинч бор, лаҳзалик висол
Бош-оёқ соз ўтган кунни билмадим.
Эртага юрагим тинар, эҳтимол,
Қачон қайғу дўли тинди, билмадим.

Сувлоқ кечган каби изим белгисиз,
Изим кўзёшгами, чўмди, билмадим.
Умр совурмоққа руҳсиз, севгисиз –
Асов дил қайси кун кўнди, билмадим.

Баҳорда қувончгул эккандим, чоғи,
Не боис қайғугул унди, билмадим.
Қаерда адашдим, қайда гуноҳим?
Қаерга бош урай энди, билмадим.

Ҳур-хур шабадалар, мовий чечаклар,
Зангор ой эриди, томди... билмадим.
Сертутун кундузлар, ойсиз кечалар,
Шарпалар... Бир шаффоф тонгни билмадим.

Сиздан ўтинчим шу – бир нафас тегманг,
Гина сақламадим, кинни билмадим.
Бир гўзал инсонни соғингандекман,
Лекин соғинганман кимни? Билмадим.

1999

БЕГОНА

(Достондан)

БИРИНЧИ ПАРЧА

Нафасингдан шаъм липпилайди,
Тебранади соянг баҳайбат.
Зулмат – хаёлотнинг бешиги.
Мозийга кетади ўйларинг,
Гўё риндлар мажлиси томон.

Ширин ваҳима бор қоронғуликда,
Шарпалар ўтади, арвоҳлар...
Буюмлар шаклга айланар,
Айланар, айланар, айланар...

Кимман дейсан ўзингга ўзинг.
Шамойилим қанақа, дейсан.
Қайдан келдим?
Қайга борурман?

Бир бошда бир ўлим кўрқинчи бордир,
Ўйнашлик ёқимли ажал билан.
Мен ўлмайман дегинг келади.
Ишонгинг келади абадиятга.

Биласан-ку ҳамма нарсани,
Ҳеч нарсани айтмайсан бироқ.
Йўкса бу ҳаётнинг қизиғи қолмас.

ИККИНЧИ ПАРЧА

Фарзанд кўргин –
мангуликка дахлдор бўл.
Қобил бўлиб ўссин фарзандинг, токи –
Юзингга тик боқмасин,
гап қайтармасин.

Катталарни ҳурмат қилсин, чунки
сен улуғсан.

Сени боқсин,
Сенга қул бўлсин,
Ўйламасин сендан ўзгани.

Ўлсанг,
то ўлгунча тиловат қилсин.
Шундай қадр топсин боласидан у.

Бу занжир
мангулик қадар,
қиёмат қадар чўзилсин.

Сажда қил – Оллоҳдан жаннат
тилагил ўзингга,
Тавба қил – Оллоҳдан шафқат
тилагил ўзингга.

Оби кавсар шилдирасин ёнингда,
Тўбийлар бошингга соя солсинлар.
Нонни табаррук тут илоҳ қатори,
Ҳаёт мазмунига айлансин буғдой.

Мақдуний денгиздан хатлаб ўтади,
Қалбингга синч солиб қарайди Чингиз,
Оппоқ кўлқопини сидирар Бонапарт,
Қўл силтар Ҳитлер.

Одам, ҳой!
Хўрланиб хўрликда яйраган одам,
Кўзида хиёнат йилтираган зот,
Қўрқоқлигин одамоҳунлик атаган,
Тубан мақолларни тўқиган одам,
Занжирингни узма!

Мозий – банги ўйидек чалкаш.
Ўтмиш – кўкнорхаёлдек тумтароқ.
Аслинг қани?
Йўл бўлсин, жўра?

УЧИНЧИ ПАРЧА

“Зинг...”

“Зинг...”

Деразага урилар оҳанг.
Мезонларни узар шабада.
Мезон – қишнинг хабартасмаси:
“Огоҳ бўлинг!”

Ўткирлаша боради юлдуз,

Тораяди кўз қорачиғи.
Аниқроқ айланар тўққиз сайёра,
Биттаси – терскай.

Ўткирлаша боради сув ҳам,
Атлантида –
Байрамдан кейин
аҳолиси ухлаган давлат,
Туш мисоли ҳилпираб ётар.

“Зинг...”

“Зинг...”

* * *

Олисдаги одам, Ҳой!
Сендан қарз олганмидим?
Қасам ичганмидим сенинг ҳаққингга?
Не учун гуноҳкор сезаман
Сенинг ҳузурингга ўзимни?

ТЎРТИНЧИ ПАРЧА

Осмонга оқ чизиб ўтди бир учоқ,
Ершотидан ўрмалайди поезд.
Дарахт пўстлоғи орасидан,
Хазон ичидан,
Тугма тешигидан,
Мўридан,
Тўппонча тешигидан ва
чиқиш мумкин бўлган барча тирқишдан
Майда иблисчалар йиғила келиб
Бир улкан иблисга айланди.
Тасаввурга терс:
гўзал эди, жозиб эди Иблис.

Кафтига кафт урди:
бир малак ҳозир.
Оёғи учида чўзиниб
Иблиснинг юзидан бўса олди-да,
Лаббўёқ юқини бошбармоғи билан артди.
Кейин ўйин тушди яланг оёқ.
Ўланлар айтди.
Иблиснинг кўнгли тўлмади чоғи
Яна қарсак чалди:
Қобил билан Ҳобил юзма-юз келди.

Одамлар йиғилди.
Дов тикиб, ҳайкириб далда бўлдилар.
Қарсақ чалди – кулди – яйради Иблис.

БЕШИНЧИ ПАРЧА

Маҳбус нима қилгандинг?
Нима қилгандинг ўзи?
Ҳадан ташқари ёлғизлик,
Ҳаддан ташқари сукунат.

Ёлғизликни бузар биргина сичқон,
Сукунатни кемиради у.
Бир ойдан сўнг
бош чиқариб қарар бўлди сенга.
Кўзлари кўзмунчоқ.
Икки ойдан кейин
Яхши одамлигингни англади,
Ниятинг ёмонмаслигини сизди:
Кафтингда ўйнар бўлди.

Уч ой ўтгач,
кўзингга термулиб,
Ҳикояларингни тинглай бошлади.
Йиғласанг йиғлади,
Кулсанг кулди у.
Кеча ҳам, кундуз ҳам фарқсиз бу жойда
акангдек қадрдон бўлиб қолди у.
Онангдек меҳрибон,
укангдек азиз,
синглингдек мушфиқ сичқон.

У ковак оралаб пилдираб юриб,
Озодлик йўлини ахтарар экан,
Билмасди сен кетган кун
Ёлғизликдан сиқилиб ўлишини!

ОЛТИНЧИ ПАРЧА

Чарчаб уйғонасан ҳар куни.
Тушинг ўнгинг билан қоришиқ.
Юрак лопиллайди.
Тушингни ҳеч кимга айтма,
Ҳар бир айтган сўзинг ўзингга қарши.

Қирқилган ток новдалари
Хитой харфларини эслатади.
Тўрдаги балиқдек ой.
Сохибқироннинг сўнгги хаёли:
Ўкинчи,
армони,
таскини.
Ой, Мирза Бобурнинг рост сўзларига
гувоҳ бўлган ой,
Ой, шоҳ Машраб кўшиғидан
яйраб тўлган ой.
Ой, хурوفот лойқасида думалаган ой,
Ой, ўзининг соясини қувлаган ой.
Тишни қамаштирган кўм-кўк ҳаволар,
Шароб мавжларидай сокин мусиқа,
Фақат яхшиликдан сўзловчи инсон,
Афсус, умр – қисқа, деган таҳлика.

Атрофга қарайсан – рангин, еттиранг –
найранг, найранг.
Юқори қарасанг: етти қат осмон –
ёлғон, ёлғон...

* * *

Бугун қўлларингдан май ичмоқчиман,
Бугун демоқчиман ҳасратларимни.
Энг азиз сиримни ҳам айтмоқчиман,
Қушсиз қафас каби хувиллаб қолай.

Гуноҳларинг бўлса, барчаси азиз,
Наргиз,
Сўроқларинг бўлса барчаси лазиз,
Наргиз,
Дудоқларинг... бўса... барчаси... нафис...
... Наргиз
Кўзлари чаросим, нафаси ялпиз...

Фақат сенга алданмоқчиман,
Истайман биргина сенга ёқишни.
Ер бўлиб тегрангда айланмоқчиман,
Менга ҳарорат бер, менга ҳаёт бер!

ЕТТИНЧИ ПАРЧА

Дор тагида ўйнар масхарабозлар.

Ширасиз диғиллар сурнай.
Айби йўқдир тирикчиликнинг.
Бозор ғувиллайди.

Инсон ибтидоий ташвиш билан банд.
Сен кўриб бўлгансан томошаларни,
Кафтингда тангадек сиқим моҳият.
Лўлилар фол очар,
исирик дуди...
Ёғли кўзларини ўйнатар миршаб.
Кетсанг, бир инсоннинг кўлини тутиб.
Ҳаммани унутиб,
Ҳаммасини ташлаб.

Дехқон тўрт буклайди каноп қопини,
Бармоққа тупуриб пул санар гадо.
Шиша синиқлари устига
ялангаёқ сакрар болакай.

Қимирласанг, тобора ютади ботқоқ,
Камайгани сари тотлидир анжир,
Яшаганинг сари ширинлашар жон.
Гар жинни бўлмасанг,
касал бўлмасанг,
Хотининг ўғиллар туғиб беради.
Яхши одамларнинг исмин қўясан.

Умидим борки, дейсан.
У ёғи мавҳумот.
Бир қайғу дилингдан кетмайди мудом,
Юракдан кетмайди зиғирдек ғашлик.
Қаердан келгандир – билмассан.
Қадрдон оғриқ бу.

Наҳот, яшаш учун туғилган бўлсанг,
Наҳот, кураш учун яралган бўлсанг,
Наҳот, сукут учун келгансан бунга,
Наҳот, ўлим учун яратилгансан?

Умр шамол каби учади.
Шамол каби рангсиз, мазасиз.
Умид борки, дейсан.

САККИЗИНЧИ ПАРЧА

Иблис ҳуштак чалди,
Дилижон келди.
Аравадан тушди серсоқол олим.
Портфелини дарахт шохига илиб,
Хизмат, дегандай илжайди.
Иблис ҳуштак чалди,
Ўйнади олим.
Қулоғига осилиб қолди кўзойнак.
Терлаб, бўғриқиб кетди.
Одамлар йиғила келди.
“Маймун ўйнатяптими?”

Иблис ҳуштак чалди:
“Қалбга тупуришдан ортиқ лаззат йўқ!”
“Ўйнатаман бутун оламни!”
Исроил Фаластин билан сулҳ тузди.
Ҳуштак чалди Иблис лаб чўччайтириб.
Ироқда гўдаклар очликдан битди.
Ҳуштак чалди Иблис бош қийшайтириб.
Фирқалар хирқираб бақира кетди.
Одам, рақс туш!
Ўзингни чалғит!
Яшамокнинг ягона йўли – чалғиш керак!
Бозорга бор – ўзингни алда,
Ўзингни алда – ишга кир,
Саёҳатга чиққин – чалғит ўзингни.
Исрофил сур чалгунга қадар
Сен ҳуштак қулисан.

ТЎҚҚИЗИНЧИ ПАРЧА

Чексиз-чегарасиз самода
тўқнашиб кетади учоқлар.
Иккимиз ҳеч қачон учрашмаймиз энди.

Манфий чексизликдан
мусбат чексизликкача масофада
учар юлдуз ерни топади.
Иккимиз топишмаймиз энди.

Иншо ёзаётиб, ўгрилганинда
кия деразадан сирғалган сабо
зулфинг тебратгани ёдингда борми?
Энди асло такрор келмайди –
энди тақдир иншоси ўзга.

Сен ҳақда ҳаммага сўзлагим келарди,
Олисларга кетиб, ёлғиз сени ўйлагим келарди.
Қўлингни тутиш ҳам хаёлимга келмасди,
Севгимиди шу чиндан?

Баъзида илк ялпиз баргини чимчилаб,
Ниначи учишин кузатарканман
ё ёмғир сочларим оралаб оқсин
Бир лаҳза ўша кунларнинг ҳидини туяман.

Чумоли хирмон ёяди.
Таранг тортилар камалак.
Мен сени соғинмай қўйгандим,
энди нима бўлади?

Булут
камалак – дарвозадан ўтаркан,
Осмонга сурканиб учаркан қалдирғоч,
Уруғ сўраб, хансираркан тупроқ,
тўлишаркан ҳамма нарса,
кўнглим йўқ, деб ўйлардим.
Кўнглим тўлмаслигин билардим.

Қуёш ой билан учрашар,
Фақат иккимизга висол йўқ...

1990 – 1999